

Маркың хош хабары

Гириш

Бу китап Исаның дөврүндө яшан Марк атлы адам тарапындан язылды. Ол Иса Месиҳиң ресулы Павлус билен тәзе йыгнакларың дүйбүни тутмакда (Рес 13-нжи бап), ресул Петрус билен Хош Хабары йймакда (1Пет 5:13) арман-ядаман зәхмет чекенлериң биридир.

Марк Исаның дурмушыны, эден ишлерини ве вагызларыны илкинжи болуп язга гечирен адам диен пикир Мукаддес Язгылары өврөйән алымларың арасында өрән йөргүнлидир. Оларың чакламаларына гөрә, Марк бу китабы Рим шәхеринде туссаглыкда сакланан Павлуса көмөк берен дөврүндө, ягны б. э. 55 – 65-нжи йыллары языпдыр. Китапда арамей дилиниң сөзлерине, яхуды халкының дәп-дессурларына дүшүндириш берилйәр. Шейле дүшүндиришлер бу китабың яхуды дәл халклар үчин языландыгыны айдың гөркезийәр. Марк оны Римдәки йыгнак үчин языпдыр, себәби шол дөвүрдә йыгнагың агзалары яхуды ве яхуды дәл халкларың векиллеринден ыбаратды.

Маркың эсасы мақсады Исаның Месиҳдигини, ягны Худайың пыгамберлер аркалы вада берлен Патышадыгыны мәлим этмекден ыбаратды. Ол өз китабында Исаны

илкибашдан Месиҳ, ягны Худайың Оглы дийип атландырыр. Марк Исаның ил ичинде гөркезен гудратлары, адамлары хайрана галдыран мугжызалары барада шаят хөкмүндө язр. Марк шейле гудратларың ве мугжызаларың Худайың гүйжи аркалы амала ашяндыгыны ныптап, адамларың кем-кемден Исаның кимдигине дүшүнишлерини гөркезийәр. Иса Өз шәгиртлеринден: «Сиз Маңа ким диййәрсиңиз?» дийип соранда, Петрус «Сен Месиҳсиң» дийип жогап берйәр (Мар 8:29).

Шейле-де Марк Месиҳ болмагың дине ыгтыярлылык дәл, эйсем хызмат ве өзүңи гурбан этмекликдигини хем гөркезийәр. Ол Иса Месиҳиң йөнекей адамлары сөйүп, олара хызмат эдишини, оларың угрунда Өзүни гурбан этмәге-де тайындыгыны беян эдийәр. Иса Месиҳ шейле диййәр: *«Ынсан Оглы хем Өзүне хызмат эдилмеги үчин дәлде, эйсем, башгалара хызмат этмек үчин, көплериң угрунда жаныны гурбан эдип, олары азат этмек үчин гелди»* (Мар 10:45). Иса Өзүни Ынсан Оглы дийип атландырырды.

Марк Иса Месиҳе иман эдип, Онуң гүйжүне ынанан ислендик адамың кеселден гутуляндыгына, жыңлардан азат боляндыгына

ве эбеди яшайша эе боляндыгына шаятлык эдйэр. Йөне ол Иса Месихе эермегиң аңсат дәлдигини хем айдяр. Исаның хакыкы шәгиртлери

өз Халыпалары ялы адамлара хызмат этмели, эжир чекмәге ве Ол кимин өзүни гурбан этмәге-де тайын болмалы.

Мазмуны

Яхя пыгамбеиң вагзы.....	1:1-8
Иса чүмдүрилийэр ве сыналяр.....	1:9-13
Иса Желилә гелийэр.....	1:14–9:50
Иса Желиледен Иерусалиме гидйэр.....	10:1-52
Исаның хачдакы жебирлери ве өлүми.....	11:1–15:47
Иса дирелйэр.....	16:1-8
Иса Өз шәгиртлерине гөрүнийэр.....	16:9-20

1-нжи бап

Яхя чүмдүрижениң вагзы
(*Матта 3:1-12; Лука 3:1-18;*
Еханна 1:19-28)

¹Бу Худайың Оглы ^a Иса Месих ^b хакдакы Хош Хабарың башлангыжыдыр. ²Ишая пыгамбеиң китабында ^c шейле язылан: «Өнүнден ёл тайярлар ялы, ине, Мен Өз векилими иберйэрин. ³Чөлде бир сес гыгыряр: „Риббе ёл тайынлаң! Онуң ёдаларыны дүзлән!“ диййэр». ⁴Шунлукда, Яхя пейда болуп, чөлде адамлары сува чүмдүрийэрди. Ол адамлара гүнәлериниң багышланмагы үчин тоба эдип, сува чүмдүрилмеклерини вагыз эдйэрди. ⁵Тутуш Яхудыяның ве Иерусалимиң илаты онуң янына

гелийэрди. Олар гүнәлери үчин тоба эдип, Яхя тарапындан Иордан дерясында сува чүмдүрилийэрдилер. ⁶Яхяның дүе йүнүнден эшиклери, билинде гайышдан гушагы барды. Ол чекиртге билен мейдан балыны иййэрди. ⁷Ол: «Менден сонра Гелжек менден хас гүйчлүдир. Мен эглип, Онуң чарыгының багыны чөзмәгеде мынасып дәлдириң. ⁸Мен сизи сува чүмдүрийэрин, эмма Ол сизи Мукаддес Руха чүмдүрер» дийип вагыз эдйэрди.

Иса сува чүмдүрилийэр ве сыналяр
(*Матта 3:13–4:11;*
Лука 3:21,22; 4:1-13)

⁹Шол гүнлерде Иса Желиләниң Насыра шәхеринден Яхяның янына гелди. Яхя Оны Иордан дерясында

^a **1:1 Худайың Оглы** – Көне Өхтде бу ат патышалар үчин уланыларды. Тәзе Өхтде болса бу ат Худай тарапындан сайланып-сечилен диймеги аңладяр. Сөзлүге серет.

^b **1:1 Месих** – еврейлер бу сөзи Худай тарапындан вада берлен Патыша бабатында уланырдылар. Сөзлүге серет.

^c **1:2 Ишая пыгамбеиң китабында** – кәбир голязмаларда *Пыгамберлериң китабында*.

чүмдүрди. ¹⁰Иса сувдан чыкып гел-йэркэ, асманың ярыланыны ве Мукаддес Рухуң кепдери гөрнүшде Өз үстүне инип гелйэнини гөрди. ¹¹Шол вагт гөкден: «Сен Мениң сөвер Оглумсың, Мен Сенден көп разыдырын» диен оваз гелди. ¹²Мукаддес Рух Исаны дессине чөле ёллады. ¹³Иса чөлде кырк гүн болуп, шейтан тарапындан сынага салынды. Ол ябаны хайванларың арасында яшады, перишделер Оңа хызмат этдилер.

Иса илкинжи шәгиртлерини чагырар

(Матта 4:12-22; Лука 4:14,15; 5:1-11)

¹⁴Яхя туссаг эдиленден соңра, Иса Желилэ гелип, Худайың Хош Хабарыны^a вагыз этди. ¹⁵Ол: «Вагт долды, Худайың Шалыгы голайлады. Тоба эдиң, Хош Хабары ынаның!» диййәрди.

¹⁶Иса Желиле көлүниң кенарындан гечип барярка, көле тор ташлап дуран Симун билен онуң доганы Андрысы гөрди. Олар балыкчыдылар. ¹⁷Иса олар: «Мениң ызыма дүшүң, Мен сизи ынсан тутян балыкчылар эдейин» дийди. ¹⁸Олар хем шол вагтың өзүнде торларыны ташлап, Онуң ызына дүшдүлөр. ¹⁹Бир аз йөрәнлеринден соң, Иса Зебедейиң огуллары Якуп билен Ёханнаны гөрди. Олар гайыгың ичинде торларыны бежерип отырдылар. ²⁰Иса олары гөрен бадына чагырды. Олар хем какалары Зебедей билен гүнлүкчилери гайыкда галдырып, Исаның ызына дүшдүлөр.

Иса арвах-жыңлары ковар, хассалары сагалдыр
(Лука 4:31-42; Матта 8:14-17)

²¹Олар Капернаума гелдилер. Сабат гүни Иса синагога барып, өврөтмөгө башлады. ²²Онуң таглыматына хайран галдылар, себэби Иса адамла-ра Төврат мугаллымылары ялы дөл-де, эрк-ыгтыярлы бири ялы өврөдйәрди. ²³Шол вагт оларың синагогасында арвах-жын эелән бир адам барды. Ол: ²⁴«Эй, насыралы Иса! Бизиң билен нәме ишиң бар? Бизи ёк этмөгө гелдиңми? Мен Сениң кимдигиңи билйәрин, Сен Худайың Мукаддесисин» дийип гыгырды. ²⁵Иса арвах-жына кәйәп: «Сем бол! Бу адамдан чык!» дийип буйрук берди. ²⁶Арвах-жын хем ол адамы сандыратды-да, багырып ондан чыкды. ²⁷Хеммелер хайран галып, бири-бирлерине: «Бу нәме болдугы? Бу бир тәзе таглымат! Ол арвах-жынлара эрк-ыгтыяр билен буйрук берйәр, олар-да Оңа табын болярлар!» дийишдилер. ²⁸Шейлеликде, Иса хакындакы хабар шобада Желилөниң әхли этрабына яйрады.

²⁹Олар синагогадан чыкып, Симун ве Андрысың өйүне гитдилер, Якуп билен Ёханна хем олар биленди. ³⁰Симунуң гайыненесини гыззырма тутуп ятандыгыны Иса хабар бердилер. ³¹Шонда Иса хассаның янына барды-да, оны элинден тутуп галдырды. Аялың гыззырмасы шобада айрылды ве ол мыхманлара хызмат этмөгө башлады. ³²Гүн батып, агшам дүшенде, әхли хассалары, арвах-жын эелән адамлары Онуң яны-

^a **1:14 Худайың Хош Хабарыны** – кәбир голязмаларда Худайың Шалыгы барадакы Хош Хабары.

на гетирдилер. ³³Шәхериң әхли халкы гапының агзына йыгнанышыпды. ³⁴Иса дүрли кеселе учран энчеме хасаны сагалтды, энчеме арвах-жыны ковуп чыкарды. Ол арвах-жынлара геплемәге ыгтыяр бермеди, себәби олар Онуң кимдигини билйәрдилер. ³⁵Ир сәхер билен хениз даң атманка, Иса туруп, дашары чыкды. Бир чола ере барып, Худая дога этди. ³⁶Симун билен янындакылар Оны гөзлемәге гитдилер. ³⁷Оны тапанларында: «Хеммелер Сени гөзләп йөр» дийдилер. ³⁸Иса олар: «Йөрүн, башга ере, голайдакы обалара гиделиң, Мен ол ерлерде-де вагыз этжек, хут шонун үчин хем гелдим» дийди.

³⁹Шейлеликте, Иса оларың си-нагогаларында вагыз эдип, арвах-жынлары ковуп чыкарып, тутуш Желиләниң ичине айланды.

Иса дери кеселлини сагалдыр

(Матта 8:1-4; Лука 5:12-16)

⁴⁰Исаның янына дери кеселине ёлуган бир адам гелди. Ол дызына чөкүп, Оңа: «Эгер ислесең, мени бу кеселден тәмизләп билерсиң» дийип ялбарды. ⁴¹Исаның ол адама йүреги авады. Ол элини узатды-да, оңа дегрип: «Ислейәрин, тәмиз бол!» дийди. ⁴²Бу адам шобада дери кеселинден сапланып, долы сагалды. ⁴³⁻⁴⁴Иса оны уграданда, оңа: «Әгә бол, муны хич киме айтмагын. Йөне гит-де, рухана гөрүн ве дери кеселинден сапланандыгыңы хеммелере субут эдерялы, Мусаның буйран садакасыны бер» дийип, берк табшырык берди. ⁴⁵Эмма ол адам гидип, болан затлары етишибилдигине гүррүң бермәге ве яйратмага башлады. Шонуң үчин Иса инди хич бир шәхере аркайын

гирип билмән, олардан дашда, чола ерлерде болярды. Эмма хемме ерден Онуң янына адамлар гелйәрдилер.

2-нжи бап

Иса ысмазы сагалдыр

(Матта 9:1-8; Лука 5:17-26)

¹Иса бирнәче гүнден соң Капернаума гайдып геленде, Онуң өйдедиги барадакы хабар яйрады. ²Шонда ол ере шейле бир көп адам үйшди велин, хатда гапының агзында дурмага-да ер ёкды. Иса олара Худайың Хош Хабарыны вагыз эдйәрди. ³Шол вагт дөрт адам болуп Онуң янына бир ысмазы гөтерип гетирдилер. ⁴Адамлардан яна хырын-дыкын долудыгы үчин, олар Исаның янына якынлашып билмедилер. Шонуң үчин олар Исаның бол-ян жайының үчегини сөкүп, ысмазы дүшеги билен дешикден ашак салладылар. ⁵Иса оларың иманыны гөрүп, ысмаза: «Оглум, сениң гүнәле-риң өтүлди» дийди. ⁶⁻⁷Ол ерде отуран Төврат мугаллымларың кәбири ичинден: «Бу адам нәме үчин бейле геплейәр? Ол Худая дил етирийәр! Гүнәлери еке-тәк Худайдан башга ким өтүп билер?» дийип ойланды. ⁸Иса дессине оларың нәме пикир эдйәндигини рухунда сызып: «Нәме үчин гөвнүңизе бейле пикирлер гетирйәрсиниз?» ⁹Ысмаза хайсыны айтмак аңсат: „Гүнәле-риң өтүлди“ диймекми я-да: „Тур, дүшегиңи ал-да, йөрә“ диймек? ¹⁰Эмма сиз Ынсан Оглуның ер йүзүнде гүнәлери өтмәге-де ыгтыярының бардыгыны билип гоюң» дийди. Онсоң Ол ысмаза: ¹¹«Саңа диййәрин, тур, дүшегиңи ал-да, өйүңе гайт» дийди. ¹²Ол хем еринден турды-да, дессине дүшегини алып, хеммелериң гөзүниң

алнында чыкып гитди. Хеммелер хайран галды. Олар: «Биз бейле зады асла гөрмэндик» дийшип, Худайы шөхратландырдылар.

Иса Левини чагырар

(Матта 9:9-13; Лука 5:27-32)

¹³Иса ене көлүң якасына гитди. Тууш халайык Онуң янына гелди, Ол хем оlara өвретмәге башлады. ¹⁴Иса ёлдан гечип барярка, салгыт йыгнап отуран Алфейң оглы Левини гөрүп, оңа: «Мениң ызыма дүш!» дийди. Ол хем туруп, Онуң ызына дүшди.

¹⁵Энчеме салгытчылардыр гүнәкәрлер-де Исаның ызына эерйәрдилер. Бир гүн Иса Левиниң өйүнде сачак башында отырка, олар хем гелип, Иса ве Онуң шәгиртлери билен биле ийип-ичдилер. ¹⁶Фарисейлер болан Төврат мугаллымлары Исаның гүнәкәрлер хем салгытчылар билен нахар ийип отураныны гөрөнлеринде, Онуң шәгиртлеринден: «Нәме үчин Ол салгытчылардыр гүнәкәрлер билен биле нахар иййәр?» дийип сорадылар. ¹⁷Иса муны эшиденде, олар: «Лукман саглара дөл-де, хассалара герекдир. Мен догрулары дөл-де, гүнәкәрлери чагырмага гелдим» дийди.

Агыз беклемек барада совал

(Матта 9:14-17; Лука 5:33-39)

¹⁸Яхяның шәгиртлери ве фарисейлер агыз беклейәрдилер. Кәбир адамлар гелип, Исадан: «Нәме үчин Яхяның ве фарисейлериң шәгиртлери агыз беклейәрлер-де, сениң шәгиртлериң болса агыз бекләнок?» дийип сорады. ¹⁹Иса олар: «Гиев янларындака, хей-де, тоюң мыхманлары агыз бек-

ләрми?! Ёк, гиев араларындака, олар агыз бекләп билмезлер ахырын. ²⁰Эма гиевиң олардан алынжак гүнлери гелер, ине, шонда олар агыз бекләрлер. ²¹Хич ким көне эшиге тәзе матадан яма салмаз, ёгсам салнан яма көне эшикден гопуп, йыртык ери хас бетер болар. ²²Хич ким тәзе шерабы көне мешиклере гуймаз. Ёгса шерап мешиклери бөвсүп, дөкүлөр, мешиклер-де заяланар. Тәзе шерап тәзе мешиклере гуяляндыр» дийип жогап берди.

Сабат гүни барада совал

(Матта 12:1-8; Лука 6:1-5)

²³Бир Сабат гүни Иса бугдайлыгың арасындан гечип барярды. Онуң шәгиртлери ёлда баряркалар, бугдай башларыны ёлмага башладылар. ²⁴Фарисейлер Иса: «Серет, нәме үчин олар Сабат гүни гадаган иши эдйәрлер?» дийдилер. ²⁵Иса олар: «Давут билен янындакылар ач хем мэтәч галанларында, сиз Давудың нәме эдендигини асла окамадыңызмы? ²⁶Ол баш руханы Абиятарың дөврүнде Худайың өйүне гирип, Хөдүр чөрөклерини ийди, янындакылар хем берди. Бу олар үчин гадаганды, дине руханылар ругсат берленди» дийип жогап берди. ²⁷Сонра Иса олар: «Адам Сабат гүни үчин дөл-де, Сабат гүни адам үчин ярадылды. ²⁸Шонуң үчин Ынсан Оглы хатда Сабат гүнүниң-де хөкүмдарыдыр» дийди.

3-нжи бап

Иса Сабат гүни шына берйәр

(Матта 12:9-14; Лука 6:6-11)

¹Башга бир гүн Иса ене синагога гитди. Ол ерде эли шел ачан бир

адам барды. ²Кэбир адамлар Исаны айыплажак болуп, Сабат гүни бу адама шыпа берермикэ дийип, Оны аңтаярдылар. ³Иса эли шел ачан адама: «Еринден тур-да, орта чык!» дийди. ⁴Онсон олардан: «Канун боюнча Сабат гүни ягшылык этмек догрумы я-да яманлык? Бириниң жаныны халас этмек догрумы я-да өлдүрмек?» дийип сорады. Олардан сес чыкмады. ⁵Иса төверегиндэкилере гахар билен бакып, оларың донйүрекдигине гынанды. Яңкы адама: «Элиңи узат!» дийди. Ол хем элини узатды велин, эли долы сагалды. ⁶Фарисейлер дашары чыкып, Исаны нэдип ёк этмелидиги барада Хиродың тарапдарлары билен маслахат гечирдилер.

Улы мэхелле Исаның ызына дүшйәр

⁷Иса шәгиртлери билен көлүң якасына гитди. Желиледен бир улы мэхелле хем Онун ызына дүшүп гитди. ⁸Онун битирен ишлерини эшидип, Яхудыядан, Иерусалимден, Идумеядан, Иордан дерясының аңырсындан, Сур ве Сидон төвереклеринден улы мэхелле янына гелди. ⁹Иса мэхеллэниң ичинде гысылмазлык үчин, Өз шәгиртлерине бир гайыгы тайярлап гоймагы буюрды. ¹⁰Иса энчеме адама шыпа берди, шонун үчин хемме хассалар Оңа эллерини дегиржек болуп, янына итеклешип гелйәрдилер. ¹¹Арвах-жын эеләнлер Исаны гөрөнлеринде, Онун аягына йкылып: «Сен Худайың Оглусың!» дийип гыгырардылар. ¹²Эмма Ол Өзүниң кимдигини хич киме айтмазлыгы берк табшырды.

Иса он ики шәгирдини сайлаяр (Матта 10:1-4; Лука 6:12-16)

¹³Онсон Иса дага чыкып, Өз сайлан адамларыны янына чагырды, олар Онун янына бардылар. ¹⁴⁻¹⁶Иса он ики адамы сайлап алып, олара ресуллар дийип ат берди ^а. Онун вагыз этмәге иберен, хассалары сагалдып, арвах-жынлары ковмага ыгтыяр берен бу он ики ресулы шулардыр: Симун – Иса оңа Петрус дийип ат берди, ¹⁷Зебедейиң огуллары Якуп билен Ёхана – Иса олара Бованергес диен лакамы берди, (бу «Гөк гүррүлдисиниң огуллары» диймеги аңладяр), ¹⁸онсон Андрыс, Филип, Бартоломей, Матта, Томас, Алфейиң оглы Якуп, Таддей, ватанчы Симун ¹⁹ве Иса хайынлык эден Юдас Искариот.

Иса ве Беелзебул (Матта 12:22-32; Лука 11:14-23; 12:10)

²⁰Сонра Иса бир өе барды. Ол ерде хем хемишекилер ялы, ене-де улы мэхелле йыгнанансон, Исаның шәгиртлери билен нахар иймәге-де вагтлары болмады. ²¹Исаның хоссарлары бу барада эшиденде: «Иса акылындан азашыпдыр» дийип, Оны эжитмәге гелдилер. ²²Иерусалимден гелен Төврат мугаллымлары болса: «Оны жынларың хөкүмдары Беелзебул эеләпдир! Ол арвах-жынлары Беелзебул аркалы ковуп чыкаряр» дийишйәрдилер. ²³Шонун үчин Иса халкы янына чагырып, тымсаллар аркалы сөзе башлады: «Шейтан өз-өзүни нэдип ковуп чыкарсын?» ²⁴Бир патышалыгың ичинде бөлүнишик болса, ол патышалык

^а 3:14-16 Олара ресуллар дийип ат берди – бу сөзлем кэбир голязмаларда ёк.

берк дуруп билмез. ²⁵Бир хожалыгын ичинде бөлүнишик болса, ол машгала берк дуруп билмез. ²⁶Шейтан өз-өзүне гаршы чыккып бөлүнсө, берк дуруп билмез, онуң соңуның гелдигидир. ²⁷Хич ким бир гүйчли адамың өйүне гирип, малыны талап билмез; өңүрти оны тутуп даңмалы болар, онсоң өйүни талар. ²⁸Сизе догрусуны айдярын: ынсанларың хемме гүнэлери, хер бир зада дил етирмелери багышланар. ²⁹Эмма Мукаддес Руха дил етирене асла багышланма ёкдур. Бу эбедилик гүнэ болуп, онуң бойнундан асылар». ³⁰Иса муны: «Ол – арвах-жынлы» диенлери үчин айтды.

Исаның эжеси ве инилери

³¹Онсоң Онуң эжеси билен инилери гелди. Олар дашарда дуруп, Исаны чагырмак үчин, Онуң янына адам ибердилер. ³²Мэхелле Исаның дашыны алып отырды. Оңа: «Эжең, инилериң ве уяларың дашарда Сени сораярлар» дийдилер. ³³Иса оlara жогап берип: «Мениң эжем, доганларым ким?» дийди. ³⁴Онсоң дашыны алып отуранлара середип: «Ине, Мениң эжем, доганларым шулардыр!» ³⁵Худайың ислегини ким бержай этсе, шол Мениң доганым, уям хем эжемдир» дийди.

4-нжи бап

Экин тымсалы

(Матта 13:1-23; Лука 8:4-15)

¹Иса көлүң якасында халка ене өвретмөге башлады. Дашына шейле улы мэхеллэниң үйшендиги зерарлы көлдөки бир гайыга мүнүп отурды. Тутуш мэхелле болса көлүң якасында,

гуры ерде дурды. ²Иса оlara тымсаллар аркалы көп затлар өвретди. Олар шу тымсалы гүррүң берди: ³«Гулак асың! Бир дайхан экин экмөге чыкяр. ⁴Экип йөркө, тохумларың бирнөчеси ёлуң үстүне дүшйэр ве гушлар гелип, оны чоқярлар. ⁵Бирнөчеси топрагы аз, дашлы ере дүшйэр. Топрагы чуң болмансон, олар тиз гөгерйэр. ⁶Йөне гүн гызанда, көклериниң ёкдугы зерарлы, олар солуп, гураярлар. ⁷Бирнөче тохум тикенлериң арасына дүшйэр. Тикенлер өсүп, олары басяр. Шейлеликде, олар хасыл бермейэрлер. ⁸Бирнөчеси де говы ере дүшйэр. Олар өсүп, көпелип, кэбири отуз, кэбири алтмыш, кэбири хем йүз эссе хасыл берйэр». ⁹Иса онсоң оlara: «Эшитмөге гулагы бар адам эшитсин!» дийди.

¹⁰Иса он ики шәгирди ве башга кэбир адамлар билен еке галанда, олар Ондан бу тымсалың манысыны сорадылар. ¹¹Иса оlara шейле дүшүндирди: «Худайың Шалыгының сыры сизе берилди. Дашардакыlara болса хемме зат тымсаллар аркалы айдылар. ¹²Шейдип „олар середип дурсалар-да, хич аңламаярлар, эшидип дурсалар-да, хич дүшүнмейэрлер; ёгсам Маңа тарап өврүлип багышланардылар“».

¹³Иса оlara шейле дийди: «Сиз бу тымсала дүшүнмейэрсинизми? Онда башга тымсаллар нэхили дүшүнжек сиңиз? ¹⁴Дайханың экйэни Худайың сөзүдир. ¹⁵Кэбир адамлар ёлуң үстүне дүшөн тохумlara меңзейэрлер. Олар сөзи эшидйэрлер, эмма йүреклерине экилен бу сөзи шобада шейтан алып гидйэр. ¹⁶Бейлеки адамлар дашлы ере дүшөн тохумlara меңзейэрлер. Олар сөзи эшидип, оны дессине шатлык

билен кабул эдйэрлер. ¹⁷Эмма оларда көк ёкдур, чыдамсыздыр. Бу сөз үчин мушакгат я-да ызарлама боланда, олар деррев имандан йүз дөндө-рерлер. ¹⁸Башга бирлери тикенлерин арасына дүшөн тохумлара меңзейэр-лер. Олар сөзи эшидйэрлер, ¹⁹эмма дүйнэнин гайгылары, баямак хөвеси ве башга мейиллер ара гирип, сөзи боляр, шонун үчин сөз хасыл берме-йэр. ²⁰Говы топрага дүшенлер болса, сөзи эшидип, оны кабул эдйэрлер ве кэбири отуз, кэбири алтмыш, кэбири хем йүз эссе хасыл берйэр».

Чыра тымсалы

(Лука 8:16-18)

²¹«Чыраны хайсыдыр бир габын я-да чарпаяның ашагында гизлемек үчин гетирийэрлерми? Эйсем, оны чыраданың үстүнде гоймак үчин гетирмейэрлерми нэме? ²²Үсти ачылма-жак гизлин зат, месе-мэлим болмажак яшырын зат ёкдур. ²³Эшитмэге гула-гы бар адам эшитсин!» дийди. ²⁴Иса ене-де олар: «Эшидйэнлериңизе үнс берин. Хайсы өлчөг билен өлчөсөңиз, сизе-де шол өлчөг билен өлчелер. Хат-да сизе хас-да көп берлер. ²⁵Кимде бар болса, оңа берлер, кимде ёк бол-са, онун элиндэки хем алнар» дийди.

Битен тохум тымсалы

²⁶Онсоң Иса шейле дийди: «Худа-йың Шалыгы ере тохум сепйөн адам ялыдыр. ²⁷Ол гиже ятыр, ирден тур-яр, эмма тохумың нэдип гөгеришини, өсүшини билмейэр. ²⁸Топрак өз-өзүндө хасыл берйэр. Өнүрти балдагы, соңра башы хем башдакы долы дөне-лери етишйэр. ²⁹Хасыл бишенде, яңкы адам дессине орагы ише гиризийэр. Чүнки орак вагты гелендир».

Горчица тохум тымсалы

(Матта 13:31,32,34; Лука 13:18,19)

³⁰Иса олара ене-де: «Худайың Ша-лыгыны нэмэ меңзеделди? Оны хайсы тымсал билен дүшүндирели? ³¹⁻³²Ху-дайың Шалыгы горчица тохумы ялы-дыр. Бу тохум ер йүзүнде экилийэн эхли тохумларың ин майдасы болуп, экиленден соң өсүп, эхли өсүмлик-лерден белент боляр. Ол шейле улы шахалар чыкарыр велин, гушлар кө-легесинде хөвүртгелөп билйэрлер» дийди. ³³Иса халка дүшүнип билжек дережесинде шунун ялы көп тымсал-лар аркалы гүррүн берйэрди. ³⁴Олара тымсалсыз хич зат айтмаярды, йөне еке галанларында, Өз шэгиртлерине эхли зады дүшүндирйэрди.

Иса тупаны ятырар

(Матта 8:23-27; Лука 8:22-25)

³⁵Шол гүн агшамара Иса шэгиртле-рине: «Көлүн бейлеки тарапына гече-лин» дийди. ³⁶Шэгиртлер мэхеллэни шол ерде галдырып, Исаны отуран га-йыгында өзлери билен алып гитдилер. Оларың янында башга гайыклар хем барды. ³⁷Шол вагт гүйчли тупан туруп, толкунлар гайыга урлуп башлады-да, гайык сувдан долуп уграды. ³⁸Иса бол-са гайыгың ызкы тарапында бир яссы-гы яссанып, уклап ятырды. Шэгирт-лер Оны оярып: «Мугаллым, биз хелөк боляс! Бу Сениң первайыңа-да дэл-ми?» дийдилер. ³⁹Иса туруп, еле кэ-ди, Ол көле: «Сем бол! Бес эт!» дийди. Шонда ел ятды ве долы асудалык бол-ды. ⁴⁰Иса шэгиртлерине: «Нэме үчин горкярсыңыз? Эйсем хениз-де иман эдеңзокмы? Эйсем иманыңыз шейле говшакмы?» дийди. ⁴¹Олар гаты гор-кушып, бири-бирлерине: «Бу кимкэ?»

Онуң сөзүне хатда елем, көлем гулак асыр!» дийишдилер.

5-нжи бап

Иса арвах-жын элэн адамы сагалдыр

(Матта 8:28-34; Лука 8:26-39)

¹Иса билен шәгиртлери көлүң бейлеки кенарындакы герасалыларың ^a юрдуна гелдилер. ²Иса гайыкдан дүшен бадына, Оңа гонамчылыкдан чыкып гелйән бир адам душды. Бу адамы арвах-жын эләпди. ³Ол мазарларың арасында яшайрды. Оны хич ким хатда зынжырлап хем саклап билмейрди. ⁴Онуң эл-аякларыны энчеме гезек зынжырласалар-да, гандалласалар-да, ол зынжырларыгырып, гандаллары бөлек-бөлек эдйәрди. Хич ким оны ёла гетирип билмезди. ⁵Ол гиже-гүндиз гонамчылыкта, дагларда үзнүксиз гыгырып, өзүни даш билен яралар йөрерди.

⁶Ол Исаны узакдан гөрүп, ылгап гелди-де, Онуң оңүнде дызына чөкүп, тагзым этди. ⁷Батлы сес билен гыгырып: «Эй, Иса! Эй, Бейик Худайың Оглы, мениң билен нәме ишиң бар? Ялбарян, Худайың хақы үчин мени гынама!» дийди. ⁸Сәбәби Иса оңа: «Эй, арвах-жын, бу адамдан чык» дийипди. ⁹Онсон Иса арвах-жындан: «Адың нәме?» дийип сорады. Ол хем: «Адым Гошун ^b, чүнки биз көплүкдирис» дийип жогап берди. ¹⁰Өзлерини бу месгенден ковуп гойбермезлиги үчин, олар Иса көп ялбардылар. ¹¹Шол ердә-

ки дагың этегинде уллакан бир доңуз сүрүси отлап йөрди. ¹²Арвах-жынлар Иса ялбарып: «Бизи шол доңузларың арасына гойбер, оларың ичине гирели» дийдилер. ¹³Иса олара ругсат берди. Арвах-жынлар чыкып, доңузлара гирдилер. Шонда ики мүнө голай доңуздан ыбарат бу сүри учутдан ашак зыңып, көлде пайырдашып гарк болды. ¹⁴Доңуз чопанлары болса гачып гидип, шәхерлердир обалара бу ваканы хабар бердилер. Халайык нәме боланыны гөрмәге гелди. ¹⁵Олар Исаның янына геленлеринде, бир гошун арвах-жын элән адамың инди эгин-эшикли отураныны, акылының хем ериндегини гөрүп горкдулар. ¹⁶Ваканы гөрөнлер арвах-жын элән адама ве доңузлара нәме боландыгы хақында халка гүррүң бердилер. ¹⁷Онсон халк өзлериниң юрдундан гитмеги үчин, Иса ялбармага башлады. ¹⁸Иса гайыга мүнөнде, арвах-жындан халас болан адам Ондан Өзи билен гитмәге ругсат сорап ялбарды. ¹⁹Эмма Иса муңа ругсат бермеди. Оңа: «Өйүңе, өзүңкилериң арасына гит, Реббиди сениң үчин нәмелер эдендигини, саңа нәхили рехим-шепагат гөркезендигини олара гүррүң бер» дийди. ²⁰Ол хем гидип, Исаның өзүне эден ягшылыгының барыны Декаполисте ^c жар этмәге башлады. Хеммелер муңа хайран галды.

Дирелен гыз, сагалан аял (Матта 9:18-26; Лука 8:40-56)

²¹Иса гайык билен ене бейлеки кенара геченде, дашына улы мәхелле

^a **5:1 Герасалылар** – кәбир голязмаларда *гадаралылар*. Серет: Мат 8:28.

^b **5:9 Гошун** – грекче *Легион*. Бу сөз алты мүн эсгерли гошуну аңладяр.

^c **5:20 Декаполис** – Самария билен Желиләниң гүндогарында ерлешен он шәхерин умуы ады. Сөзлүге серет.

уйшди. Иса көлүң кенарындады. ²²Синагога ёлбашчыларындан Яйрус атлы бир адам гелди. Ол Исаны гөрүп, Онуң аягына йыкылды. ²³Оңа көп ялбарып: «Мениң гызжагазым өлүм ясыгында ятыр. Гел-де, эллериңи онуң үстүндө гой, сагалып яшасын!» дийди. ²⁴Иса бу адам билен гитди. Ызына дүшүп гелйән улы мэхелле Оны хер яндан гысып-говруп барярдды. ²⁵Ол ерде он ики йылдан бәри ган акмасы болан бир аял хем барды. ²⁶Ол көп эжир чекип, энчеме лукманлара гөрнүп, бар-ёгуны харч эдипди, йөне хич хайыр тапман, гайтам, ягдайы хас бетерлешипди. ²⁷Бу аял Иса какда айдылян затлары эшидип, мэхеллениң ичи билен Онуң арка тарапындан гелди ве донуна элини дегирди. ²⁸Чүнки ол ичинден: «Дине донуны эллесем-де, сагаларын» дийип ойланярды. ²⁹Шол вагтың өзүндө онуң ган акмасы кесилди. Аял дердинден сапланандыгыны беденинде дуйды. ³⁰Иса Өзүндө бир гүйжүң чыкандыгыны шобада дуоуп, көпчүлиге тарап өврүлип: «Донума ким элини дегирди?» дийип сорады. ³¹Шәгиртлери Оңа: «Сен Өзүни гысып-говруп гелйән мэхеллени гөрийрсиң-ә! Онсоң нәдип: „Маңа ким элини дегирди?“ дийип сораярсың?» дийдилер. ³²Эмма Иса муны эдени гөржөк болуп, даш-төверегине середйәрди. ³³Өзүне нәме боландыгыны биленден соң, яңкы аял горкуп, титрәп гелди. Исаның аягына йыкылып, Оңа эхли хакыкаты айдып берди. ³⁴Иса оңа: «Эй, начар, иманың саңа шыпа берди. Сагаман гит, дердинден саплан» дийди. ³⁵Ол бу сөзлери айдып дурка, синагога баштутанының өйүндө бирнәче адам гелип: «Гызың өлди. Нәме үчин

Мугаллымы артыкмач биынжалык эдйәрсиң?» дийди. ³⁶Иса муны эшиден бадына, синагога баштутанына: «Горкма, диңе иман эт!» дийди.

³⁷Иса Петрусдан, Якупдан ве онуң доганы Ёханнадан башга хич киме Өзи билен гитмәге ругсат этмедди. ³⁸Синагога баштутанының өйүне геленлеринде, Иса башагайлыгы, аглашып, дады-перят эдип отуранлары гөрди. ³⁹Ичери гирип, олара: «Нәме үчин дады-перят эдип, аглашып отырсыңыз? Чага өленок, ол диңе уклап ятыр» дийди. ⁴⁰Олар болса Онуң үстүндө гүлдүлер. Эмма Иса хеммәни дашарда гоюп, диңе чаганың эне-атасыны ве Өзи билен геленлери алып, онуң ятан отагына барды. ⁴¹Чаганың элинден тутуп, оңа: «Талита кум!» дийди. Бу болса «Гызжагаз, саңа диййәрин: Тур!» диймекдир. ⁴²Гыз дессине еринден галып йөрәп башлады. Ол он ики яшындады. Муны гөрөнлериң эхлиси гаты гең галды. ⁴³Иса олара муны хич киме билдирмезлиги берк табшырып, гыза нахар бермеклерини буюрды.

6-нжы бап

Насырада Иса хормат гоюлмаяр
(Матта 13:53-58; Лука 4:16-30)

¹Иса ол ери ташлап, Өз догдук меканына гитди. Шәгиртлери хем Онуң ызына дүшүп гитдилер. ²Сабат гүни Иса синагогада халка өвретмәге башлады. Онуң айдыян затларыны эшиден көп адамлар хайран галып: «Бу Адам мунча зады ниреден өврендикә? Оңа бейле даналыгы ким бердикә? Ол нәдип бейле мугжызалары гөркезмеги башарярка? ³Ол Меръемиң нечжар

оглы дәлми? Ёгса-да Ол Якуп, Ёсе^а, Яхуда ве Симун дагың доганы дәлми нәме? Онун уялары-да бизиң арамызда яшайрлар ахыры!» дийшип, Исаның болшундан нәгиле болдулар. ⁴Онсоң Иса олара: «Пыгамберин дине өз догдук юрдунда, гарындашларының арасында ве өйүнде гадыры ёкдур» дийди. ⁵Ол бирнәче хассаның башына элини гоюп сагалтмакдан башга ол ерде хич бир мугжыза гөркезип билмеди. ⁶Иса оларың имансыздыгына гең галды.

Иса шәгиртлерини халкың арасына иберйәр

(*Матта 10:5-15; Лука 9:1-6*)

Шондан соң Иса төверекдәки обалара айланып вагыз этди. ⁷Иса он ики шәгирдини янына чагырып, олары ики-икиден ёлламага башлады ве олар арвах-жынларың үстүнден ыгтыяр берди. ⁸Олара шейле буйрук берди: «Ёл үчин яныңыз асасдан башга хич зат алмаң. Не чөрөк, не торба, не-де гушагыңызда пул – хич зат болмасын. ⁹Аягыңыз а чарык гейин, эгниңизе артыкмач эшик алмаң». ¹⁰Иса ене олара: «Хайсы өе барсаңыз, гайдянчаңыз шол өйде болун. ¹¹Эгер адамлар сизи кабул этмеселер, динлемеселер, ол ерден чыкып бараркаңыз, олар гаршы шаятлык хөкмүнде аякларыңыз тозуны какың» дийди. ¹²Шундук билен, олар ёла дүшдүлер ве эхли адамлары тоба чагырып, вагыз этмәге башладылар. ¹³Олар көп арвах-жынлары ковуп

чыкардылар, энчеме хассалара яг гуюп, олара шыпа бердилер.

Яхя чүмдүрижиниң өлүми (*Матта 14:1-12; Лука 9:7-9*)

¹⁴Болуп гечйән затлары Хирод патыша-да эшитди, себәби Исаның атоवासасы ил арасына яйрапды. Кәбир адамлар: «Яхя чүмдүрижи өлүмден дирелипдир. Ол шол себәпли бу мугжызалары гөркезип билйәр» диййәрдилер^б. ¹⁵Бейлекилер болса: «Бу – Ыляс», кәбирлери-де: «Бу өңки пыгамберлериң бири ялы пыгамбердир» дийишйәрдилер. ¹⁶Хирод булары эшидип: «Мениң башыны чапдыран Яхям дирелипдир!» дийди. ¹⁷⁻¹⁸Хирод доганы Филипиң аялы Хиродия өйленипди. Яхя болса Хирода: «Сениң өз доганының аялына өйленмегиң догры дәл» дийипди. Шонуң үчин Хирод адам иберип, Яхяны тутдурыпды, онун эл-аягыны гандаллап, зындана салдырыпды. ¹⁹Шейлеликте, Хиродия Яхя гаршы йүрегинде кинесаклап, оны өлдүрмек ислейәрди, йөне бу элинден гелмейәрди. ²⁰Себәби Хирод Яхяның догры хем мукадес адамдыгыны билип, ондан хедер этди ве оны горады. Оны динледигиче, ховсала дүшйәрди^в, эмма шонда да хөвес билен динләрди.

²¹Бир гүни аматлы пурсат габат гелди. Хирод өз доглан гүни мынасыбетли көшк эмелдарларыны, мүңбашылары ве Желиләниң танымал адамларыны чагырып, той тутды. ²²Хиродияның гызы ичери гирип, танс

^а **6:3 Ёсе** – бу Юсубың бейлеки ады. Серет: Мат 13:55.

^б **6:14 Кәбир адамлар... диййәрдилер** – кәбир голязмаларда *Ол... дийди*.

^в **6:20 Ховсала дүшйәрди** – бу жүмле кәбир голязмаларда *көп зат эдйәрди* дийип душ гелйәр.

эди, Хироудың ве онуң мыхманларының гөвнүни чаглады. Патыша гызга: «Ислэн задыңи диле, саңа берейин» дийди. ²³Онсоң ант ичип, патыша енде: «Менден нәме дилегиң болса айт, шалыгымың ярысы-да болса, саңа берерин» дийди. ²⁴Гыз хем дашары чыкып эжесинден: «Нәме дилэйн?» дийип сорады. Ол хем: «Яхя чүмдүрижиниң башыны» дийип жогап берди. ²⁵Гыз дессине патышаның янына ылгап гелди-де: «Хэзириң өзүнде Яхя чүмдүрижиниң башыны бир табакда гоюп, маңа бермегиңи ислейэрин» дийди. ²⁶Патыша гаты тукатланды, эмма мыхманларың янында ант иченсоң, гызың дилегини битирмән, ызына гайтармак исле меди. ²⁷Дессине бир желлады ёллап, Яхяның башыны гетирмеги буюрды. Желлат барып, зынданда Яхяның башыны чапды. ²⁸Чапылан башы бир табакда гетирип, гызга берди. Гыз-да оны эжесине элтип берди. ²⁹Яхяның шәгиртлери муны эшидип, онуң жеседини эжитдилер ве оны бир мазарда жайладылар.

Иса бәш муң адамы доюряр
(Матта 14:13-21; Лука 9:10-17;
Ёханна 6:1-14)

³⁰Ресуллар Исаның янына йыгнанып, әхли эден ишлери, халка өвреден затлары барада Оңа хабар бердилер. ³¹Иса оларга: «Гелиң, еке өзүмиз бир чола ере гидип, бираз дем-дынч алалың» дийди. Гелип-гидйәнлериң көплүгинден яңа, оларың нахар эдинмәге-де эллери дегмейәрди. ³²Онсоң олар гайыга мүнүп, еке өзлери бир чола ере гитдилер. ³³Гидип баряркалар, халайык олары гөрүп танады. Шонда әхли шәхерлерден адамлар пыяда ёла дүшдүлер ве хайдашып, ол ере олар-

дан өң бардылар. ³⁴Иса гайыкдан дүшенде, улы мәхелләни гөрүп, оларга хайпы гелди, себәби олар чопансыз гоюнлар ялыды. Шонуң үчин оларга көп затлары өвретмәге башлады. ³⁵Вагт гижигенден соң, шәгиртлер Исаның янына гелип: «Бу бир чола ер, вагт хем гижикди. ³⁶Халкы гойбер, төверекдәки обалара гидип, өзлерине иймәге зат сатын алсынлар» дийдилер. ³⁷Эмма Иса: «Оларга иймәге зады сиз бериң» дийди. Олар: «Эйсем биз ики йүз күмүш теңнәни чөреге сарп эди, оларга ийдирелими?» дийдилер. ³⁸Иса олардан: «Барың, гөрүң, нәче чөрегиңиз бар?» дийип сорады. Гөрәнлеринден соң олар: «Бәш чөрөк билен ики балыгымыз бар» дийдилер. ³⁹Шонда оларга хемме адамлары топар-топар эди, отуң үстүнде отуртмагы буюрды. ⁴⁰Шейлеликде, олар йүз-йүзден, элли-эллиден топар-топар болуп отурдылар. ⁴¹Иса бәш чөрөк билен ики балыгы алып, гөзлерини гөге дикип шүкүр этди ве чөрөклери бөлүшдирип, халка пайлар ялы, шәгиртлерине берди. Ики балыгы-да оларың хеммесине пайлады. ⁴²Хеммелер ийип дойдулар. ⁴³Шәгиртлер артан чөрөк бөлөклерини, балыкларың овнуқларыны йыгнап, он ики себеди долдурдылар. ⁴⁴Чөрөклери иен эркеклерин саны бәш муң адамды.

Иса сувуң йүзүнден йорейәр
(Матта 14:22-33; Ёханна 6:15-21)

⁴⁵Иса халкы өйлерине уградып дурка, шәгиртлерине гайыга мүнүп, Өзүнден өң бейлеки кенардакы Бетсайда гечмеклерини буюрды. ⁴⁶Иса олар билен хошлашандан соң, Худая дога этмек үчин дага чыкды.

⁴⁷Агшам дүшенде, гайык көлүң ортасындады, Исаның болса еке Өзи кернадады. ⁴⁸Иса оларың гайыгы кынлык билен күрекләп баряндыкларыны гөрди, себэби ел оларың гаршысындан өвүсйәрди. Дандана голай Иса көлде сувуң йүзүнден йөрәп, олар тарап гелди ве янларындан гечип гитжек болды. ⁴⁹Эмма олар Онуң сувуң йүзүнден йөрәп гелйәнини гөрөнлеринде, гөзлерине арвах гөрүнйәндир өйдүп гыгырышдылар. ⁵⁰Хеммелер Оны гөрүп горкдулар. Эмма Иса десине олар сөз гатып: «Бу – Мен, горкман! Догумлы болуң!» дийди. ⁵¹Онсоң оларың янына гайыга мүнди, ел хем ятды. Олар хас бетер геңиргенишип хайран галдылар. ⁵²Олар хенизем чөрекли мугжыза дүшүнмәнди-лер, бу оларың аңына барып етенокды.

Иса Гиннесаретде хассалары шына берйәр
(Матта 14:34-36)

⁵³Олар көлүң бейлеки тарапына гечип, Гиннесарете гелип етдилер ве ол ерде гайыгы багладылар. ⁵⁴Гайыкдан дүшен батларына халк Исаны танады. ⁵⁵Адамлар ылгашып, шол төверекдәки ерлере бойдан-баша айландылар ве хассаларыны дүшек-лери билен Исаның янына гетирдилер. Олар хер сапар Исаның ниредедигини эшитселер, хассаларыны шол ере гетирип башладылар. ⁵⁶Иса нирә барса, оба болсун, шәхер болсун я-да шәхерче, адамлар хассалары мейданларда ятырып, диңе до-нуның сыйына эллерини дегирмәге

ругсат этсин дийип, Оңа ялбарялдылар. Оңа эл дегренлериң хеммеси-де шыпа тапярды.

7-нжи бап

Адамы нәме мурдар эдйәр?
(Матта 15:1-20)

¹Иерусалимден гелен фарисейлер билен бирнәче Төврат мугаллымлары Исаның дашына үйшдүлер. ²Олар Исаның шәгиртлеринден кәбириниң элини ювман нахар ийип, яхудыларың дессурыны бозандыгыны гөрдүлер. ³Фарисейлер билен әхли яхудылар ата-бабаларындан галан дессур боюнча эллерини оңат ювмаздан нахар иймейәрдилер. ⁴Базардан геленлеринде-де, ювунман хич зат иймейәрдилер. Шейле-де кәсе, гап-чанақ, газанлары ^a тәмизлемек ялы дессурлары хем сакляярдылар. ⁵Шонун үчин фарисейлер билен Төврат мугаллымлары Исадан: «Нәме үчин Сениң шәгиртлериң ата-бабаларымыздан галан адата эрмейәрлер? Нәме үчин эллерини ювман нахар иййәрлер?» дийип сорадылар.

⁶Иса олар: «Ишая пыгамбер сиз икийүзлүлер хакда жайдар пыгамберлик эдипдир! Онда шейле язылан:

„Бу халк Мени дилинде
хорматляар,
эмма йүреклери Менден
узакдадыр.

⁷Бидерек ере Маңа сежде
эдйәрлер,
таглымат дийип өвредйәнлери
ынсан буйрукларыдыр“.

^a 7:4 Кәбир голязмаларда дүшеклери диңе сөз хем бар.

⁸ Сиз ынсан дэп-дессурларына эерип ^a, Худайың буйругыны терк эдйэрсиниз» дийди.

⁹ Иса ене олара шейле дийди: «Өз адатларыңызы бержай этмек үчин, сиз Худайың буйрукларындан йүз дөндермегиң оңат ёлуны тапыпсыңыз! ¹⁰ Муса: „Ата-энеңе хормат гой“ ве „Атасына я-да энесине гарган адам өлүме хөкүм эдилсин“ дийип буйрупды. ¹¹⁻¹² Эмма сиз кимдир бириңиз эне-атасына: „Мен сизге көмек эдип билжек дәл. Сизге бермеги ниет эден затларым корбандыр“ (корбан – „Худая садака“ диймеги аңладар) ^b дийип айтмагыны догры хасаплайарсыңыз, шунлукда, сиз оңа өз ата-энесине көмек бермеги гадаган эдйэрсиниз. ¹³ Шейдип, сиз несилден-несле галдырян адатларыңызың хатырасына Худайың сөзүни пужа чыкарырсыңыз. Башга-да шуңа меңзеш көп затлары эдйэрсиниз». ¹⁴ Ол мэхелләни ене янына чагырып, олар: «Хеммәниз Мени динләң хем дүшүниң. ¹⁵ Адамың ичине гирийән хич бир зат оны мурдар эдип билмез. Адамы мурдар эдйән затлар онуң өз ичинден чыкяндар» дийди. ⁶

¹⁷ Ол мэхелләниң янындан айрылып, өе гиренде, шәгиртлери Ондан бу тымсалың манысыны сорадылар.

¹⁸ Иса олар: «Эйсем, сиз хем дүшүнеңзокмы? Адамың ичине гирен хич бир задың оны мурдар этмейэндигини билмейэрсинизми? ¹⁹ Булар адамың йүрегине дәл-де, гарнына гирийәр, ол ерден-де дашары чыкяр» дийип жогап берди. Шейле диймек билен, Иса әхли иймитлериң тәмиздигини ыглан этди. ²⁰ Ол ене: «Адамы мурдар эдйән онуң өз ичинден чыкяң затлардыр. ²¹⁻²² Чүнки ичден, адамың йүрегинден эрбет пикирлер, азгынлык, огурлык, ганхорлык, зынахорлык, ачгөзлүк, яманлык, хиле, ахлаксызлык, гөриплик, сөгүнч, текепбирлик ве акмаклык чыкяр. ²³ Бу эрбет затларың әхлиси ичден чыкып, адамы мурдар эдйәр» дийди.

Сириялы аялың иманы (*Матта 15:21-28*)

²⁴ Иса ол ерден чыкып, Сур шәхериниң ² төверегине гитди. Ол бир өе барды ве хич кимиң бу барада билмегини ислемайәрди, йөне муны гизлин саклап билмеди. ²⁵ Кичижик гызыны арвах-жын элән бир аял Иса хакдакы хабарлары эшиден бадына гелип, Онуң аягына йыкылды. ²⁶ Ол аялың аслы Сирияның Финикия үлкесинден болуп, ол яхуды дәлди. Ол гызындан арвах-жыны ковуп чыкармагыны сорап, Иса ялбарды. ²⁷ Иса

^a **7:8** Кәбир голязмаларда *кәседир гап-чанакалары ювуп тәмизлемек ялы көп ишлер эдил* диен жүмле хем бар.

^b **7:11-12** Еврей адатына гөрә, адамлар Худай үчин садака бержек пулуны «корбан» дийип атландырыпдылар. Бу пулы машгаланың мэтәчликлери үчин уланмак гадаганды.

⁶ **7:15** Кәбир голязмаларда 16-нжы аят душ гелйәр: *Эшитмәге гулагы бар адам эшитсин!*

² **7:24** Кәбир голязмаларда *Сур ве Сидон шәхерлериңиң*.

она: «Гой, өңүрти чагалар дойсун. Чагаларың чөрегини алып, итлере зыңмак догры дэлдир» дийди. ²⁸Аял хем: «Хава, Агам! Йөне итлер хем чагаларың сачак башында дөкен чөрек овунтыкларындан иййэндир» дийди. ²⁹Иса она: «Бу сөзүң үчин, бар, гидибер, арвах-жын сениң гызындан чыкды» дийди. ³⁰Аял өйүне баранда, гызының арвах-жындан халас болуп, дүшегинде ятаныны гөрди.

Иса кер адама шына берйәр

³¹Онсоң Иса Сур ве Сидон этрапларындан гайдып, Декаполис себитлериниң үсти билен Желиле көлүне гелди. ³²Исаның янына кер хем пелтек бир адамы гетирип, онуң башына элини гоймагыны сорап, Оңа ялбардылар. ³³Иса ол адамы мэхеллениң ичинден бир чете чыкарып, бармакларыны онуң гулакларына сокды, түйкүрип, онуң дилине элини дегирди. ³⁴Онсоң гөге бакып, улудан демини алды-да: «Эффата!», ягны «Ачыл» дийди. ³⁵Яңкы адамың гулаклары шобада ачылып, дили дүрс геплемәге башлады. ³⁶Иса муны гөренлере бу барада хич киме айтмазлыгы табырды. Эмма Ол нәче көп табырса, олар бу хабары шонча-да көп яйратдылар. ³⁷Халк чакданаша геңиргенишип: «Ол әхли задың хөтдесинден гелйәр, хатда керлериң гулагыны, лалларың дилини ачяр» дийишйәрди.

8-нжи бап

Иса дөрт муң адамы доюряр (Матта 15:32-39)

¹Шол гүнлер ене бир улы мэхелле йыгнанды. Оларың иймәге хич

затлары болмансон, Иса шәгиртлерини янына чагырып, олар: ²«Бу мэхеллә хайпым гелйәр! Булар үч гүн бәри Мениң янымда, иймәге хем хич затлары өк. ³Булары өйлерине ач гойберсем, ёлда ысгындан гачарлар. Оларың кәбири узак ерден гелипдир» дийди. ⁴Шәгиртлери Ондан: «Бу чөлүкде олары дойрар ялы чөреги ниреден тапып боларка?» дийип соралдылар. ⁵Иса: «Нәче чөрегиңиз бар?» дийип, оларың өзлеринден соралды. Олар: «Еди саны» дийип жогап бердилер. ⁶Онсоң Иса мэхеллә ерде отурмагы буюрды. Еди чөреги алып, шүкүр эденинден соң, бөлүшдирди-де, пайламак үчин шәгиртлерине берди. Олар хем булары мэхеллә пайладылар. ⁷Оларың бираз балыклары хем барды. Иса шүкүр эденинден соң, олары хем пайламагы буюрды. ⁸Хеммелер ийип дойдулар, артып галан бөлеклери йыгнап, еди себеди долдурдылар. ⁹Иенлер дөрт мүнө голай адамды. Онсоң Иса олары угратды. ¹⁰Өзи болса дессине шәгиртлери билен гайыга мүнүп, Далманута себитлерине гитди.

Фарисейлериң ве Хиродың хамырмаясындан эгә болуң! (Матта 16:1-12)

¹¹Фарисейлер гелип, Иса билен жеделлешмәге башладылар. Оны сынажак болуп, гөкден бир гудратлы алакат гөркезмегини талап этдилер. ¹²Ол хем ах чекип: «Нәме үчин бу несил алакат талап эдйәр? Сизе догрусыны айдярын, бу несле хич бир алакат гөркезилжек дэлдир» дийди. ¹³Иса оларың янындан гитди ве ене гайыга мүнүп, бейлеки кенара гечди. ¹⁴Шәгиртлери чөрек алмагы унудан

экенлер. Гайыкда янларында дине еке же чөрөк барды. ¹⁵Иса олар: «Хүшгәр болуң! Фарисейлер билен Хиродың хамырмаясындан эгә болуң» дийип, дуйдурыш берди. ¹⁶Олар болса өзара чекелешип: «Иса муны бизиң чөрегимизиң ёкдугы үчин айдяр» дийиш-йәрдилер. ¹⁷Иса оларың нәме дийиш-йәндиклерини билип, олардан: «Нәме үчин чөрегимиз ёк дийшип чекелеш-йәрсиниз? Сизиң энтегем акылыңыз етенокмы, дүшүнмейәрсинизми? Йүрегиңиз шейле гатымы? ¹⁸Гөзли болуп, гөрмейәрсинизми? Гулаклы болуп, эшитмейәрсинизми? Болуп гечен затлар ядыңызга дүшмейәрми? ¹⁹Мен бәш чөреги бәш муң адама бөлүп пайланымда, галан дөвүмлерден нәче себет долдурыпдыңыз?» дийип сорады. Олар: «Он ики» дийип жогап бердилер. ²⁰Иса ене: «Еди чөреги дөрт муң адама бөлүп пайланымда, артып галаны нәче себет болупды?» дийип сорады. Олар: «Еди» дийдилер. ²¹Шонда Иса олар: «Энтег хем дүшүнмейәрсинизми?» дийди.

Иса көр адамы сагалдыр

²²Онсоң Иса билен шәгиртлери Бетсайда гелдилер. Ол ерде Исаның янына бир көр адамы гетирдилер ве оңа элини дегирмегини сорап, Оңа ялбардылар. ²³Иса көр адамың элинден тутуп, оны обаның дашына чыкарды. Иса онуң гөзлерине түйкүрип, эллерини онуң башына гоюп: «Бир зат гөйәрсинизми?» дийип сорады. ²⁴Көр башыны галдырып: «Адамлары гөйәрин, олар йөрәп барян агачлар ялы болуп гөрүнйәр» дийди. ²⁵Иса ене-де эллерини онуң гөзлерине гойды. Көр

чинерилип серетди, шыпа тапып, барзады айдың гөрди. ²⁶Иса: «Оба гирме^а» дийип, оны өйүне иберди.

Петрус Исаның Месихдигини ыкпар эйдәр

(Матта 16:13-20; Лука 9:18-21)

²⁷Иса шәгиртлери билен Кайсария-Филип шәхериниң голайындакы обалара гитди. Ёлда Иса шәгиртлеринден: «Адамлар Маңа ким диййәрлер?» дийип сорады. ²⁸Шәгиртлери: «Кәбирлери Яхя чүмдүрижи, кәбирлери Ыляс, башга бирлери-де – пыгамберлерден бири диййәрлер» дийип жогап бердилер. ²⁹Иса олардан: «Сиз Маңа ким диййәрсиниз?» дийип сорады. Петрус: «Сен Месихсиң» дийип жогап берди. ³⁰Шонда Иса оларга Өзи хакында хич киме хич зат айтмазлыгы табшырды.

Иса өлүп дирелжегини өңүнден айдяр

(Матта 16:21-28; Лука 9:22-27)

³¹Онсоң Иса шәгиртлерине Ынсан Оглуның көп гөргүлөр гөрмелидиги, яшулулар, ёлбашчы руханылар, Төврат мугаллымлар тарапындан рет эдилмелидиги, өлдүрилмелидиги ве үч гүнден соң дирелмелидиги хакында өвретмәге башлады. ³²Ол бу сөзлери ачык айтды. Петрус болса Оны бир чете чекип, Онуң айданларына гаршы чыкмага башлады. ³³Эмма Иса өврүлип, шәгиртлерине серетди ве Петруса: «Чекил өңүмден, шейтан! Сен Худайың ишлерини дөл-де, ынсан ишлери хакда ойланярсың» дийип кәеди. ³⁴Иса шәгиртлери билен бирликде мәхелләни-де янына

^а **8:26** Кәбир голязмаларда муны *обада хич киме айтма* диен жүмле хем бар.

чагырып, олар шейле дийди: «Ким Мениң ызыма эермек ислейэн болса, өзүни инкэр этсин-де, хачыны алып ызыма дүшсүн. ³⁵Ким жаныны халас этмек ислесе, оны йтирер, йөне ким жаныны Мениң ве Хош Хабарың угрунда йтиресе, оны халас эдер. ³⁶Ынсан тутуш дүйнэни газаныбам, жанындан махрум болса, оңа нэме пейдасы бар? ³⁷Ынсан өз жанына дерек нэме берип билер? ³⁸Бу бивепа, гүнэкэр неслиц арасында ким Менден ве Мениң сөзлеримден утанса, Ынсан Оглы-да Атасының шөхратында мукаддес перишделери билен гелен махалы ондан утанар».

9-нжы бап

¹Иса олара шейле дийди: «Сизе догрусыны айдярын: бу ерде дуранларың кэбири Худайың Шалыгының гудрат билен гелйэнини гөрмезден өлмезлер».

Исаның кешби үйтгейэр

(*Матта 17:1-13; Лука 9:28-36*)

²Алты гүнден соң Иса янына диңе Петрусы, Якубы ве Ёханнаны алып, бир бейик дагың үстүне чыкды. Шол ерде оларың гөзүниң алнында Онуң кешби үйтгеди. ³Онуң эгинбашы гөзүңи гамашдырып барян ап-ак реңке өврүлди велин, ер йүзүнде хич ким оны бейле агардып билжек дәлди. ⁴Шонда шәгиртлере Ыляс билен Муса гөрүнди. Олар Иса билен геплешип дурдулар. ⁵Петрус Иса: «Мугаллым! Бизе бу ерде болмак якымлы, гел, үч чадыр дикели: бири – Саңа, бири – Муса, бири – Ыляса» дийди. ⁶Гаты горкандыклары үчин, Петрус нэме дийэнини өзи хем биленокды. ⁷Шол вагт бир булут гелип, оларың

үстүни өртди. Булутдан: «Бу Мениң сөвер Оглумдыр! Оңа гулак асың» диен бир оваз гелди. ⁸Бирденкэ шәгиртлер даш-төверегине серетдилер, эмма өз янларында Исадан башга хич киме гөзлери дүшмеди. ⁹Онсоң дагдан инип гелйэркәлер, Иса олара Ынсан Оглы өлүмден дирелйәнчө, бу гөрөн затларыны хич киме айтмазлыгы буюрды. ¹⁰Шәгиртлер Онуң бу сөзүни йүреклеринде саклап, өлүмден дирелмегиң нэме аңладяндыгы барада бири-бирлеринден соралярдылар. ¹¹Олар Исадан: «Нэме үчин Төврат мугаллымлары өңүрти Ыляс гелмелидир диййэрлер?» дийип сорадылар. ¹²Иса хем олара: «Догрудан-да, өңүрти Ыляс гелип, әхли зады дүзетмели. Эмма Ынсан Оглуның көп гөргү гөрүп, рет эдилмелидиги хакында хем язылан ахырын. ¹³Мен сизе шуны айдярын: Ыляс бирвагт гелди ве ол хакда язылышы ялы, оңа ислән затларыны этдилер» дийди.

Иса арвах-жын эелән огланы сагалдяр

(*Матта 17:14-23; Лука 9:37-45*)

¹⁴Олар бейлеки шәгиртлерин янына геленлеринде, оларың дашына үйшүп дуран улы мэхелләни гөрдүлер. Төврат мугаллымларың кэбири шәгиртлер билен жеделлешип дурды. ¹⁵Тутуш мэхелле Исаны гөрөн бадына, гең галды ве хеммелер дессине ылгашып гелип, Оңа салам бердилер. ¹⁶Иса адамлардан: «Булар билен нэме хакда жеделлешйәрсиниң?» дийип сорады. ¹⁷Мэхелләниң ичинден бири Оңа: «Мугаллым! Сениң яныңа оглумы гетирдим. Арвах-жын ол геплемез ялы, онуң дилини баглады. ¹⁸Арвах-жын оны тутанда ере уряр. Оглан агзыны

көпүржикледип, дишлерини гыжырдадып гатап галяр. Сениң шәгиртлеринден оглумдан арвах-жыны ковуп чыкармакларыны хайыш этдим, йөне олар башармады» дийип жогап берди. ¹⁹Иса олар: «Эй, имансыз несил, Мен хачана ченли сизин билен болайын? Хачана ченли сизе чыдайын? Огланы Мениң яныма гетириң» дийди. ²⁰Олар оны Исаның янына гетирдилер. Арвах-жын Исаны гөрөн бадына, огланы гаты силтерледи. Оглан ере язылып, агзыны көпүржикледип, тогаланмага башлады. ²¹Иса огланың какасындан: «Мунуң бейле боланына нәче вагт болды?» дийип сорады. Какасы: «Чагалыгындан бәри шейле. ²²Арвах-жын оны хеләклежек болуп, телим гезек ода, сува атды. Гайрат эт-де, башардыгындан көмек эт, бизе хайпың гелсин!» дийди. ²³Иса оңа: «Башардыгындан диймәң нәме? ^aИман эдйән үчин хемме зат мүмкин-дир!» дийди. ²⁴Шобада огланың какасы аглап: «Иман эдйәрин, имансызлыгымы еңмәге көмек эт!» дийип гыгырды. ²⁵Иса мәхелләниң ылгашып гелйәннини гөрөндө, арвах-жына кәйәп: «Эй, керлик хем лаллык рухы! Саңа буюярын, огланың ичинден чык, оңа гайдып гирме!» дийди. ²⁶Арвах-жын гыгырып, огланы хас бетер силтерледи-де, ондан чыкды. Оглан өлене меңзейәрди, шонун үчин ол ердәкилерин көпүси: «Ол өлди» дийишйәрди. ²⁷Эмма Иса огланың элинден тутуп галдырды, ол хем еринден турды. ²⁸Иса өе гиренден соң, шәгиртлери өзли-өзлери кә Ондан: «Биз нәме үчин

арвах-жыны чыкарып билмедик?» дийип сорадылар. ²⁹Иса олар: «Бу хили арвах-жынлары Худая дога-дилег этмекден ^bбашга хич зат билен чыкарып болян дәлди» дийди.

Иса өлүп дирелжәгенин өңүндө айдя

³⁰Олар ол ерден чыкып, Желиләнең үстүндө гечдилер. Иса өзлериниң ниредедиклерини хич кимиң билмегини ислемайәрди. ³¹Ол шәгиртлерине: «Ынсан Оглы ынсанларың элине берлер, Оны өлдүрерлер, йөне өлдүрөнлеринден үч гүндө соң, Ол дирелер» дийди. ³²Эмма олар бу сөзлере дүшүнмедилер, сорамага-да горкдулар.

Иң бейик ким?

(*Матта 18:1-5; Лука 9:46-48*)

³³Олар Капернаума бардылар. Өе гиренден соң, Иса олардан: «Ёлда нәме хакда жеделлешйәрдиниз?» дийип сорады. ³⁴Эмма оларың хич биринден сес чыкмады, себәби ёлда бирибирлери билен кимиң иң бейикдиги хакда жеделлешипдилер. ³⁵Иса отурып, Онкилери янына чагырып, олар: «Бири илкинжи болмак ислейән болса, хеммәниң соңкусы хем хызматкәри болмалыдыр» дийди. ³⁶Он соң бир чаганы алып, оларың ортасында дурузды-да, оны гужаклап, олар: ³⁷«Ким шунуң ялы бир чаганы Мениң адымдан кабул этсе, Мени кабул этдигидир. Ким Мени кабул этсе, Мени дәл-де, Мени Иберени кабул эдйәндир» дийди.

^a **9:23 Башардыгындан диймәң нәме?** – кәбир голязмаларда *Эгер иман этмеги башарсаң.*

^b **9:29 Худая дога-дилег этмекден** – кәбир голязмаларда *дога-дилег өе агыз беклемекден.*

Бизе гаршы болмадык бизиң тарапымыздадыр
(Лука 9:49,50)

³⁸ Ёханна Иса йүзленип: «Мугаллым! Биз Сениң адың билен арвахжынлары чыкарян бир адамы гөрдүк, йөне онуң бизиң билен биле дәлдиги үчин, оны тогтатмак иследик» дийди. ³⁹ Иса: «Оны тогтатмаң! Чүнки Мениң адым билен мугжыза гөркезип, ызысүре Мени яманлап билжек адам ёкдур. ⁴⁰ Ким бизе гаршы болмаса, бизиң тарапымыздадыр. ⁴¹ Месихе баглыдыгыңыз үчин, ким Мениң адым билен сизе бир кәсе сув берсе, сизе догрусыны айдярын, ол асла сылагсыз галмаз» дийди.

Гүнә газандырян затлары ташлаң
(Матта 18:6-9; Лука 17:1,2)

⁴² Иса ене сөзе башлады: «Кимдеким Маңа ынанян бу пес гөвүнлилерден бириниң гүнә этмегине себәп болса, онуң бойнундан улы дегирмен дашы асылып, деңзе зыңланы хас говы болар. ⁴³ Элиң сениң гүнә этмегине себәп болса, оны кес. Голак болуп бакы яшайша говушмак, ики элли болуп довзаха, сөнмез ода зыңылмакдан говудыр. ⁴⁴ Эгер аягың сениң гүнә этмегине себәп болса, оны чап. Саңа чолак болуп яшайша говушмак, ики аяклы болуп довзаха, сөнмез ода зыңылмакдан говудыр. ⁴⁵ Эгер гөзүң

гүнә этмегине себәп болса, оны оюп чыкар. Саңа еке гөзли болуп Худайың Шалыгына гирмек, ики гөзли болуп довзаха зыңылмакдан говудыр. ⁴⁸ Оларың жесетлерини иййән гурт өлмез, олары якян от сөнмез. ⁴⁹ Хеммелер от да дузланар ⁶. ⁵⁰ Дуз говы затдыр, эмма ол өз тагамыны йитирсе, онда оңа нәдип тагам берерсиңиз? Дуз ялы тагамлы болуң, өзара парахатлыкда яшаң».

10-нжы бап

Айрылышмак хақында
(Матта 19:1-12; Лука 16:18)

¹ Иса ол ерден чыкып, Иордан дерясының аңырсындакы Яхудыя велятына гитди. Онуң дашына ене-де бир топар мәхелле үйшди ве Ол ене-де хемишеки ялы олара өвретмәге дурды. ² Бирнәче фарисей гелип, Оны сынамак үчин: «Бир адамың аялы билен айрылышмагы кануна догры гелйәрми?» дийип сорады. ³ «Муса сизе нәхили буйрук берди?» дийип, Иса оларың өзлеринден сорады. ⁴ Олар: «Муса талак хаты эсасында айрылышмага ыгтыяр берипди» дийдилер. ⁵ Иса олар: «Муса сизе донйүрекдигиңиз үчин бу буйругы язды. ⁶ Аслында Худай ярадылышың башында ынсанлары эркек ве аял эдип яратды. ⁷⁻⁸ Шол себәпден хем эркек ата-энесини ташлап, аялы билен бирлешйәр ве

^a **9:43** Кәбир голязмаларда 44-нжы аят душ гелйәр: *Оларың жесетлерини иййән гурт өлмез, олары якян от сөнмез.*

^b **9:45** Кәбир голязмаларда 46-нжы аят душ гелйәр: *Оларың жесетлерини иййән гурт өлмез, олары якян от сөнмез.*

^c **9:49** Кәбир голязмаларда *ве хемме гурбанлыклар дуз билен дузланар* диен жүмле хем бар.

оларың икиси бир тен боляр. Шейле-ликде, олар инди ики дэл, бир тендир. ⁹Шонуң үчин хем Худайың бирлешдиренини ынсан айырмасын» дийди.

¹⁰Өе геленлеринде, шәгиртлери бу барада Ондан ене сорадылар. ¹¹Иса олара: «Аялыны айрып, башга аяла өйленен адам өз аялына гаршы зына эдйэндир. ¹²Аял хем әринден айрылып, башга эркеге барса, өз әрине гаршы зына эдйэндир» дийип жогап берди.

Иса чагалара пата берйәр

(*Матта 19:13-15; Лука 18:15-17*)

¹³Башларына элини гойсун дийип, адамлар чагалары Исаның янына гетирдилер, эмма шәгиртлер муны гөрүп, олара кәдилер. ¹⁴Иса муны гөренде, гахары гелди. Ол шәгиртлерине: «Чагалары Мениң яныма гойберин, олары сакламаң. Худайың Шалыгы шулар ялыларыңкыдыр. ¹⁵Сизе догрусыны айдярын, ким Худайың Шалыгыны чага ялы кабул этмесе, ол ере асла гирип билмез» дийди. ¹⁶Ол чагалары гужаклап, башларына элини гоюп, олар пата берди.

Байлык ве бакы яшайыш

(*Матта 19:16-30; Лука 18:18-30*)

¹⁷Иса яңы ёла дүшен махалы бир адам ылгап гелди-де, өңүнде дыза чөкүп, Ондан: «Эй, ягшы Мугаллым! Мен бакы яшайшы мирас алмак үчин нәме этмели?» дийип сорады. ¹⁸Иса оңа: «Нәме үчин Маңа ягшы диййәрсин? Еке-тәк Худайдан башга хич ким ягшы дәлди. ¹⁹Сен Онуң:

„Адам өлдүрме, зына этме, огурлык этме, ялан шаятлык этме, хич кимиң хақыны ийме, ата-энеңе хормат гой“⁴ диен табшырыкларыны билйәнсин ахырын» дийип жогап берди. ²⁰Яңкы адам Оңа: «Мен яшлыгымдан бәри буларың барыны бержай эдип гелйәрин» дийди. ²¹Иса оңа сөйгүден долы мәхир билен середип: «Сениң екеже кимиң бар. Гит-де, нәмәң бар болса сатып, гарыплара пайла, шонда гөкде хазынаң болар. Онсоң гелде, Мениң ызыма дүш» дийди. ²²Яшйигит бу сөзи эшидип, тукат болуп гитди, себәби онуң мал-мүлки көпди.

²³Иса төверегине середип, шәгиртлерине: «Бай адамларың Худайың Шалыгына гирмеги нәхили кын!» дийди. ²⁴Шәгиртлер Онуң сөзлерине хайран галдылар. Иса ене олара: «Огулларым, Худайың Шалыгына гирмек^а нәхили кын! ²⁵Бир дүйәниң инңәниң гөзүнден гечмеги бай адамың Худайың Шалыгына гирмегинден аңсатдыр» дийди. ²⁶Шәгиртлер чакданаша хайран галып, бирибирлерине: «Онда ким халас болуп билер?» дийишдилер. ²⁷Иса олара середип: «БҮнсанлар үчин бу мүмкин дәлди, эмма Худай үчин бейле дәл – Худай үчин әхли зат мүмкинди» дийди. ²⁸Петрус Оңа: «Ине, биз әхли задымызы ташлап, Сениң ызыңа дүшдүк» дийип сөзе башлады. ²⁹Иса: «Сизе догрусыны айдярын, Мениң ве Хош Хабарың хатырасына өйүни, доганларыны, уяларыны, эне-атасыны, чагаларыны я-да мүлк ерлерини ташлабам,

^а 10:24 *Худайың Шалыгына гирмек* – кәбир голязмаларда байлыга бил баглаянлар үчин Худайың Шалыгына гирмек.

³⁰бу дөвүрде чекжек азаплары билен бирликде, ызына йүз эссе эдип өйлер, доганлар, уялар, эне-аталар, чагалар, мүлк ерлер алмажак адам ёкдур. Гелжек дөвүрде олар бакы яшайша говшарлар. ³¹Эмма илкинжилериң көпүси соңкулар, соңкуларың көпүси хем илкинжилер болар» дийди.

Иса өлүп дирелжегини ене айдяр
(Матта 20:17-19; Лука 18:31-34)

³²Иса шәгиртлери билен Иерусалиме тарап ёла дүшди, Ол оларың өңлеринден йөрөп барярды. Шәгиртлер Иса хайран галярдылар. Исаның ызына дүшүп барян халкы хем горкы гаплап алыпды. Иса ене-де он ики шәгирдини бир чете чекип, Өз башына гелжек вакалар барада гүррүң бермәге башлады: ³³«Ине, Иерусалиме барярсы. Ынсан Оглы ёлбашчы руханыларың, Төврат мугаллымларың элине табшырылар. Оны өлүме хөкүм эдип, кесеки миллетлере табшырарлар. ³⁴Оны масгаралап, үстүне түйкүрерлер, гамчыларлар, соңра өлдүрерлер, эмма үч гүнден соң^а Ол дирелер».

Якуп билен Ёханнаның дилеги
(Матта 20:20-28)

³⁵Зебедейиң огуллары Якуп билен Ёханна Исаның янына барып, Оңа: «Мугаллым! Бизиң Сенден бир дилежек задымыз бар, шоны ерине етирмегиңи ислейәрис» дийдилер. ³⁶Иса олардан: «Сизиң үчин нәме этмегими ислейәрсиңиз?» дийип сорады. ³⁷Олар хем: «Сен Өз шөхратлы тагтыңда биримизиң сагыңда, биримизиң чепиңде отурмагымыза ругсат эт» дийдилер. ³⁸Эмма Иса олар: «Сиз

нәме дилейәниңизи билмейәрсиңиз. Мениң ичжек хасрат кәсәмден сиз ичип билерсиңизми? Мениң хасратыма чүмдүрилип билерсиңизми?» дийди. ³⁹Олар-да: «Хава, билерис!» дийдилер. Иса олар: «Сиз Мениң ичжек кәсәмден ичерсиңиз. Мениң хасратыма чүмдүрилерсиңиз. ⁴⁰Йөне сизе сагымда я чепимде отурмага ругсат бермек Мениң элимде дәл. Бу кимлер үчин тайярланан болса, шолар үчиндир» дийди. ⁴¹Бейлеки он шәгирт муны эшидип, Якуп билен Ёханна гахарланмага башладылар. ⁴²Иса олары янына чагырып: «Өзүңиз билйәрсиңиз, кесеки миллетлериң арасында баштутан сайылянлар олара хөкүмдарлык эдйәрлер, ёкары везипелилери-де агалык эдйәрлер. ⁴³Сизиң араңызда бейле болмасын. Араңызда ким үстүн болмак ислейән болса, бейлекилериң хызматкәри болсун. ⁴⁴Ким илкинжи болмак истейән болса, бейлекилериң гулы болсун. ⁴⁵Ынсан Оглы хем Өзүне хызмат эдилмеги үчин дәл-де, эйсем, башгалара хызмат этмек үчин, көплериң угрунда жаныны гурбан эдип, олары азат этмек үчин гелди» дийди.

Иса көр Бартимейиң гөзлериңи ачяр
(Матта 20:29-34; Лука 18:35-43)

⁴⁶Соңра олар Ерихо шәхерине гелдилер. Иса шәгиртлери ве улы мәхелле билен бу шәхерден чыкып барярка, Тимай оглы Бартимей көр ёлуң гырасында дилегчилик эдип отырды. ⁴⁷Насыралы Исаның ол ердедигини эшидип: «Эй, Давут Оглы Иса! Маңа рехим эт!» дийип гыгырмага дурды. ⁴⁸Көп адамлар оңа сесиң чыкмасын

^а 10:34 *Үч гүнден соң* – кәбир голязмаларда *үчүленжи гүн*.

дийип кәдилер, эмма ол өңкүден хем гаты сес билен: «Эй, Давут Оглы! Маңа рехим эт!» дийип гыгырды. ⁴⁹Иса аяк чекип: «Оны чагырын» дийди. Көре: «Догумлы бол, тур ериңден, Ол сени чагыряр» дийдилер. ⁵⁰Көр донуны бир яна ташлап турды-да, Исаның янына гелди. ⁵¹Иса ондан: «Сениң үчин нәме этмегими ислейәрсин?» дийип сорады. Көр адам: «Халыпа, гөзлерим ачылсын!» дийди. ⁵²Иса хем оңа: «Бар, иманың саңа шыпа берди» дийди. Шобада бу адамың гөзлери ачылды. Онсоң ол хем Исаның ызына дүшүп гидиберди.

11-нжи бап

Иса Иерусалиме улы дабара билен гирйәр

(*Матта 21:1-11; Лука 19:28-40; Ёханна 12:12-19*)

¹Иса билен шәгиртлери Иерусалиме голайлап, Зейтун дагының этегиндәки Бейтфаж ве Бейтания геленлеринде, Иса ики шәгирдини ёллап, олара: ²«Өңүниздәки оба барын. Оба гирен ериңизде даңылгы дуран тайхар тапарсыңыз, онуң үстүне шу вагта ченли хич ким мүнән дәлдир. Оны чөзүңде, бәри алып гелиң. ³Эгер бири сизден: „Нәме үчин оны чөзйәрсиниз?“ дийип сораса, оңа: „Бу тайхар Реббе герек, оны басым ызына иберер“ дийип айдын» дийди. ⁴Шәгиртлер гитдилер ве көчеде бир гапының агзында даңылгы дуран тайхары тапып, оны чөздүләр. ⁵Ол ерде дуран бирнәче киши олара: «Нәме үчин тайхары чөзйәрсиниз?» дийип сорадылар. ⁶Олар-да Исаның айданыны айтдылар. Онсоң яңкы

адамлар олары гойбердилер. ⁷Тайхары Исаның янына гетирип, донларыны онуң үстүне атдылар, Иса-да тайхара мүнди. ⁸Көп адамлар донларыны, кәбирлери-де агачлардан шаха кесип, ёла дүшедилер. ⁹Өңден барянлар ве ыздан гелйәнлер: «Худая өвгүләр болсун! Реббин адындан Гелйәне алкыш болсун! ¹⁰Атамыз Давудың голайлан патышалыгы гутлы болсун, гөкләрде алкыш!» дийип гыгырышярдылар.

¹¹Иса Иерусалиме барып, ыбадатхана гирди. Даш-төвөрегиндәки әхли затлары гөзден гечирди. Соңра гүн гижигип баряндыгы үчин, он ики шәгирди билен билеликте Бейтания гитди.

Инжир агажына гаргыш

(*Матта 21:18,19*)

¹²Эртеси гүн Бейтаниядан чыкканында, Иса ажыкды. ¹³Узагракда гүр япраклы бир инжир агажына гөзи дүшенде, ондан инжир тапмазмыкам дийип, агажа тарап йөреди. Онуң янына геленде, ондан япракдан башга хич зат тапмады, себәби инжир мөвсүми дәлди. ¹⁴Иса агажа: «Гой, мундан бейләк сенден хич ким миве иймесин!» дийди. Шәгиртлери хем муны эшитдилер.

Иса сатыжылары

ыбадатханадан ковяр

(*Матта 21:12-17; Лука 19:45-48; Ёханна 2:13-22*)

¹⁵Соңра олар Иерусалиме гелдилер. Иса ыбадатхананың ховлусына гирип, ол ердәки сатыжылары, алыжылары ковмага башлады. Пул чалышянварың текжелерини, кепдери сатянварың отургычларыны дүндәрди.

¹⁶Хич киме ыбадатхананың ховлу-сындан гош гатнатмага ругсат этме-ди. ¹⁷Иса олара өвретмек билен: «„Ме-ниң өйүм әхли миллетлер үчин ыба-дат өйи дийлип атландырылар“ дийип язылгы дәлми нәме? Эмма сиз муны гаракчыларың сүренине өврүпси-ңиз» дийди. ¹⁸Муны эшиден ёлбаш-чы руханылар билен Төврат мугал-лымлары Исаны өлдүрмегиң күйүне дүшдүлер. Олар Исадан горкярды-лар, себәби тутуш халк Исаның таг-лыматына хайран галярды. ¹⁹Агшам дүшенде, Иса билен шәгиртлери шә-херден чыкып гитдилер.

Инжир агажындан алынмалы сапак
(*Матта 21:20-22*)

²⁰Ир сәхер билен гечип баряркалар, олар шол инжир агажының көки би-лен гурандыгыны гөрдүлер. ²¹Петрус болуп гечен ваканы ятлап: «Мугаллым, серет! Сениң гарган инжир агажың гу-рапдыр» дийди. ²²Иса олара шейле жо-гап берди: «Худая иман эдиң. ²³Сизе догрусыны айдярын, ким йүрегинде шүбхә ёл бермән, диййәнениң болжак-дыгына иман эдип, шу дага: „Гөтерил-де, деңзе зыңыл“ дийсе-де, онуң дие-ни болар. ²⁴Шонуң үчин сизе диййә-рин: дога-дилег эдип, Худайдан соран хер бир задыңызы эййәм аландыгыңы-за ынаның, ол сизе берлер. ²⁵Худая до-га окамага дуран махалыңыз биринден өйке-кинәңиз бар болса, оны багыш-лаң, шонда гөкдәки Атаңыз хем сизиң языкларыңызы багышлар». ^a

Исаның эрк-ыгтыяры барада совал
(*Матта 21:23-27; Лука 20:1-8*)

²⁷Олар ене Иерусалиме гелдилер. Иса ыбадатхананың ховлусында гез-меләп йөркә, ёлбашчы руханылар, Төврат мугаллымлары ве яшулулар Онуң янына гелип: ²⁸«Сен бу затла-ры хайсы ыгтыяр билен эдйәрсин? Бу ишлери этмәге Саңа ким ыгтыяр бер-ди?» дийип сорадылар. ²⁹Иса-да олар: «Мен хем сизе бир совал бержек. Маңа жогап берсеңиз, сизе бу затлары хай-сы ыгтыяр билен эдйәними айдайын. ³⁰Ханы, Маңа айдың, Яхя чүмдүриш ыгтыярыны ниреден алды? Гөкденми я-да ынсандан?» дийди. ³¹Олар муны өзара маслахатлашмага башладылар: «Эгер Гөкден дийсек, Ол бизе: „Онда нәме үчин оңа ынанмадыңыз?“ диер. ³²Эмма ынсандан дийсек...»

Олар халкдан горкярдылар, чүнки хеммелер Яхяны хақыкы пыгамбер сайярды. ³³Ахыры олар Иса: «Биз билемзок» дийип жогап бердилер. Иса-да олар: «Менем сизе бу затлары хай-сы ыгтыяр билен эдйәними айтжак дәл» дийди.

12-нжи бап

Үзүмчилик ве кәрәндечилер тымсалы
(*Матта 21:33-46; Лука 20:9-19*)

¹Соңра Иса олара тымсаллар билен гүррүн бермәге башлады: «Бир адам үзүм багларыны отурдып, дашына ха-ят айлаяр. Шерап ясамак үчин, үзүми

^a **11:25** Кәбир голязмаларда 26-нжы аят душ гелйәр: *Эгер багышламасаңыз, гөкдә-ки Атаңыз хем сизиң гүнәлериңизи багышламаз.*

сыкмага бир чукур газяр ве бир саны гөзегчилик диңини гурыр. Онсоң үзүмчилигини багбанлара кәрендесине берйәр-де, өзи узак ёла гидйәр. ²Хасыл мөвсүми геленде, ол бир хызматкәрини үзүмиң мивесинден алып гел дийип, кәрендечилериң янына иберйәр. ³Эмма олар оны тутуп енжйәрлер ве бош ковуп гойберйәрлер. ⁴Үзүмчилигиң эси ене башга бир хызматкәрини иберйәр. Олар онуң келлесини ярып, оны масгара эдип иберйәрлер. ⁵Онсоң ене бир хызматкәрини иберйәр, олар муны өлдүрйәрлер. Ол шейдип, энчеме хызматкәрини иберйәр. Буларың-да кәбирини енжип, кәбирини өлдүрйәрлер. ⁶Үзүмчилигиң эсиниң ол ере ибермәге ене бир адамы галяр, ол-да өзүниң еке-тәк сөвер оглуды. Оглумы сыларлар өйдүп, ол иң соңунда кәрендечилериң янына өз оглуны иберйәр. ⁷Эмма кәрендечилер бири-бирлерине: „Мирасдар шудур! Гелиң, шуны өлдүрелиң, мирас бизе галар“ дийишйәрлер. ⁸Оны тутуп өлдүрйәрлер-де, үзүмчиликден дашары ташлаярлар. ⁹Инди үзүмчилигиң эси нәме эдер? Ол гелип, бу кәрендечилери өлдүрер-де, үзүмчилиги башгалара берер. ¹⁰Сиз Мукаддес Язгыдакы:

„Уссаларың рет эден дашы, бинаның бурч дашы болды.

¹¹Муны Реб этди, бу назарымызда тәсин сайылды“

диен сөзлери окамадыңызмы нәме?»

¹²Бу тымсалы өзлерине какдырып айданыны аңан яхудыларың баштуанлары Исаны тутжак болдулар. Йөне халкдан горкуп, Оны галдырып, өз ёлларына гитдилер.

Императорыңкы – императора
(Матта 22:15-22; Лука 20:20-26)

¹³Исаны гепде тутжак болуп, фарисейлериң ве Хиродың тарапдарларының бирнәчесини Онуң янына ибердилер. ¹⁴Олар гелип, Ондан: «Мугаллым! Биз Сениң догручылдыгыңы, хич киме тарапгөйлик этмейәндигиңи билйәрис, себәби Сен адамларың дережесине бакман, Худайың ёлуны хакыкат билен өвредйәрсиң. Ханы айт, императора салгыт төлемек догрумы я-да догры дөл? Төләлими я-да төләли?» дийип сорадылар. ¹⁵Иса оларың икийүзлүдигини билип: «Мени нәме үчин сынаарсыңыз? Маңа күмүш теңнәни бериң, гөрейин» дийди. ¹⁶Олар бир теңне гетирдилер. Иса олардан: «Бу теңнедәки шекил билен язгы кимиңки?» дийип сорады. Олар: «Императорыңкы» дийип жогап бердилер. ¹⁷Иса олар: «Императорыңкыны – императора, Худайыңкыны Худая бериң» дийди. Олар Она хайран галдылар.

Дирелиш барада совал
(Матта 22:23-33; Лука 20:27-40)

¹⁸Өлүмден соң дирелишиң ёкдугыны айдың саддукейлер Исаның янына гелип, Оңа шейле сораг бердилер: ¹⁹«Мугаллым! Муса бизе бир адамың доганы перзентсиз өлүп, ызында аялы галса, доганы онуң аялыны алып, өлен доганының неслини довам этдирмелидир дийип язпыдыр. ²⁰Еди доган барды. Биринжиси бир аяла өйленди, йөне ызында несил галдырман өлди. ²¹Икинжиси хем шол аяла өйленди, ол хем ызында несил

галдырман өлди. Оларың үчүнжиси хем шейле болды. ²²Едиси-де не-сил галдырмады. Олардан соң аял хем өлди. ²³Инди дирелиш гүни бу аял оларың хайсысының аялы болар? Оларың едиси хем оңа өйленипди ахырын». ²⁴Иса оларга шейле жогап берди: «Сиз не Мукаддес Язгылары, не-де Худайың гудратыны билйәрсиниз. Ялңышыңызың себәби хем шунда дәлми? ²⁵Ынсанлар өлүмден диреленде не өйленерлер, не-де дурмуша чыкарлар, олар гөклердәки перишделер ялы боларлар. ²⁶Өлүлериң дирелиши бабатда болса, Мусаның китабындакы янып дуран чалы хакында окамадыңызмы? Худай Муса: „Мен Ыбрайымың, Ысхагың ве Якубың Худайыдырын“ дийди. ²⁷Ол өлүлериң дәл-де, дирилериң Худайыдыр; сиз гаты ялңышярысыңыз».

Иң важып табшырык

(*Матта 22:34-40; Лука 10:25-28*)

²⁸Голая гелип, оларың чекишмелерини эшиден Төврат мугаллымлардан бири Исаның оларга жайдар жогап беренини гөрүп, Ондан: «Хайсы табшырык иң важып табшырык?» дийип сорады. ²⁹Иса: «Иң важып табшырык шудур: эй, ысрайыл халкы, гулак гой. Худайымыз Реб еке-тәк Ребдир. ³⁰Худайыңыз Ребби тутуш йүрегиниз, әхли дүшүнжәңиз хем гүйжүңиз билен жан-тенден сөйүң. ³¹Икинжисиде шудур: якыныңы өзүңи сөйшүң ялы сөй! Булардан улы табшырык болмаз» дийип жогап берди. ³²Ол адам

Оңа: «Сениңки догры, эй, Мугаллым! Сен хакыкаты сөзледиң. Худай еке-тәкдир, Ондан башгасы ёкдур. ³³Оны тутуш йүрегиң хем акылың билен ве әхли гүйжүң билен сөймеклик, якыныңы өзүңи сөйшүң ялы сөймеклик якма гурбанлыкларың, бейлеки гурбанлыкларың хеммесинден хас мөхүмдир» дийди. ³⁴Иса онуң пайхаслы жогап беренини гөрүп: «Сен Худайың Шалыгындан узакда дәлсин» дийди. Шондан соң Оңа мундан артык сораг бермәге хич ким милт этмедди.

Месих кимиң Оглы?

(*Матта 22:41-46; Лука 20:41-44*)

³⁵Иса ыбадатханада халка өвредип отырка, оларга шейле дийди: «Төврат мугаллымлары Месихе нәдип Давудың оглы диййәрлер? ³⁶Давудың өзи Мукаддес Рухдан ылхам алып, шейле дийипдир:

„Худай Реббиме ^a шейле сөзледи:

‘Душманларыңы аяк астына саялңчам,

Мениң сагымда отур’“.

³⁷Давудың өзи Месихе Реб диййән болса, Ол нәхили Давудың оглы боляр?»

Улы мәхелле Оны хезил эдип диңлейәрди.

Иса икийүзли Төврат

мугаллымлары язгаряр

(*Матта 23:1-36; Лука 20:45-47*)

³⁸Иса халка шейле өвүт берди: «Төврат мугаллымлардан эгә болуң! Олар узын дон гейип гезмеги, базарларда

^a **12:36 Реб** – Зебурда бу сөз *реб* болуп, патыша йүзлениленде уланылды, бу ерде болса *Реб* Месихе дегишли.

өзлерине салам берилмегини, ³⁹синагогаларда баш күрсүлери, мейлислерде төри халаяндырлар. ⁴⁰Олар дул аялларың өйлерини талап, гөз үчин узын-узун догалар окан боляндырлар. Шейле адамлар иң агыр жеза сезевар боларлар».

Дул аялың садакасы

(Лука 21:1-4)

⁴¹Иса садака гутусының гаршысында отуруп, оңа пул атян халкы сынларды. Энчеме бай адамлар гута көп пул атдылар. ⁴²Бир гарып дул аял гелип, гута ики шай атды. ⁴³Иса шәгиртлерини янына чагырып, олар: «Сизе догрусыны айдярын, бу гарып дул аял гута хеммелерден кән пул атды. ⁴⁴Бейлекилер өзлеринден артаныны атдылар, йөне бу хатын гарыплығына гарамаздан, элиндәки әхли чөрек пулуны атды» дийди.

13-нжи бап

Ынсан Оглуның гелйәниниң алааматлары

(Матта 24:1-31; Лука 21:5-28)

¹Иса ыбадатхананың ховлусындан чыкканда, шәгиртлериниң бири Оңа: «Мугаллым! Серет, не ажап дашлар, не ажап биналар!» дийди. ²Иса оңа: «Бу бейик биналары гөрийәңми? Бу ерде даш үстүнде даш галмаз, хеммеси вейран болар» дийди.

³Соңра Иса ыбадатхананың гаршысындакы Зейтун дагында отырка, Петрус, Якуп, Ёханна ве Андрыс дагы екеликде Ондан: ⁴«Бизе айтсана, бу затлар хачан болар? Бу затларың амала ашяндыгыны гөркезийән нәхи-

ли алаамат болар?» дийип сорадылар. ⁵Онсоң Иса олар шейле дүшүндирмәге башлады: «Әгә болуң, хич ким сизи алдаймасын! ⁶Көплер Мениң адым билен гелип: „Мен – Шолдурын“ дийип, энчеме адамлары алдарлар. ⁷Сиз уруш турандыгы ве уруш барадакы мыш-мышлары эшидениңизде горкмаң. Булар болмалыдыр, йөне энтек соңы дәлдир. ⁸Чүнки миллет милете, патышалык патышалыга гаршы чыкар. Айры-айры ерлерде ер титремелер, ачлыклар йүзе чыкар. Булар бургуларың башлангыжыдыр. ⁹Эмма сиз өзүңизден хабардар болуң! Адамлар сизи ерли казыете табшырарлар, синагогаларда енжерлер. Мен себәпли сиз хөкүмдарларың, патышаларың өңүнде дурарсыңыз ве олар шаятлык эдерсиңиз. ¹⁰Хош Хабар илки билен әхли миллетлере вагыз эдилмелидир. ¹¹Сизи туссаг эдип, казыете табшыранларында, нәме дийжегиңизи өңүнден гайгы этмәң, шол пурсатда сизе нәме берилсе, шоны гепләң. Чүнки геплейән сиз дәл-де, Мукаддес Рухдур. ¹²Доган доганыны, ата чагасыны өлүме табшырар. Чагалар хем эне-аталарына гаршы чыкып, олары өлдүрдерлер. ¹³Мен себәпли хеммелер сизи йигренер, эмма соңуна ченли чыдан халас болар. ¹⁴Вейранчылык гетирйән йигренжи задың дурмалы дәл ерде дураныны гөрениңизде, гой, Яхудыядакылар даглара гачсын. Хава, Даныел пыгамбеиң айданларына догры дүшүнсин. ¹⁵Үчекдәки адам бир зат алмак үчин ашак дүшүп, өе гирмесин. ¹⁶Экин мейданындакылар донуны алмак үчин ызына гелмесин. ¹⁷Ол гүнлерде гөврели аялларың ве

чага эмдирийэнлериң дат гүнүне! ¹⁸Сиз бу вака гышда болмасын дийип дилег эдиң. ¹⁹Чүнки ол гүнлерде шейле бир элхенч мушакгатлар болар велин, Худайың ярадан дүнийэсиниң башындан тә шу вагта ченли мунуң ялы зат болан дэлдир, хич хачан болмазам. ²⁰Реб ол гүнлери гысгалтмадык болса, онда хич ким халас болмазды. Эмма Реб Өз сайланларының хатырасына ол гүнлери гысгалтды. ²¹Шонда кимдир бири сизе: „Ине, Месих бу ерде“ я-да „Анха, ол ерде“ дийсе, ынанмаң. ²²Чүнки галп месихлер ве галп пыгамберлер дөрәп, мүмкин болдугыча сайлананлары-да аздыржак болуп, аламатлардыр мугжызалар гөркезерлер. ²³Эгә болуң! Мен хемме зады сизе өңүндөн айтдым.

²⁴Эмма шол гүнлерде мушакгатлыклардан соңра, Гүн гаралар, Ай нуруны сачмаз. ²⁵Йылдызлар гөкден гачар, асман жисимлери лерзана гелер. ²⁶Шонда Ынсан Оглуның бейик гудрата ве шөхрата бесленип, булутларда гелйәннени гөрерлер. ²⁷Шонда Ол перишделери ёллап, Өз сайланларыны чар тарапдан, ериң ужундан тә гөгүң ужуна ченли йыгнар.

Инжір агажындан алынмалы сапак

(Матта 24:32-35; Лука 21:29-33)

²⁸Инжір агажындан сапак алың: онуң шахалары юмшап, япрак чыкаран махалы томсуң голайландыгыны билйәрсиниң. ²⁹Шонуң ялы-да, бу затларың боляныны гөрениңизде, Ынсан Оглуның голай гелендигини, гапының агзындадыгыны билиң. ³⁰Сизе догрусыны айдярын, бу затларың әхлиси болянча, бу несил дүнийәден өт-

мез. ³¹Асман билен ер өтер, эмма Мениң сөзлерим асла өтмез.

Билинмейән гүн ве сагат

(Матта 24:36-44)

³²Эмма ол гүни хем сагады хич ким билйән дэлдир, не гөкдәки перишделер, не-де Огул билйәндир, дине Ата билйәндир. ³³Хүшгәр болуң, оя болуң! ^aСиз ол вагтың хачан гелжекдигини билйән дэлсиниң. ³⁴Бу бир узак ёла чыкан адам ялыдыр. Ол өйүндөн чыкып барярка, хызматкәрлерине ыгтыяр берер, хер хайсына бир иш табышар. Гапыдакы гаравула болса оя болмагы буйрар. ³⁵Шонуң үчин оя болуң, себәби сиз өй эсиниң агшамы, яры гижеми, хораз гыгырандамы, гүн догандамы – хачан гелжегини билмейәрсиниң. ³⁶Ол дуйдансыз гелип, укуда үстүңизи басаймасын. ³⁷Сизе айдяларымы хеммелере-де айдярын: оя болуң!»

14-нжи бап

Исаны өлдүрмек барада дилдүвишүк

(Матта 26:1-5; Лука 22:1,2;

Ёханна 11:45-53)

¹Песах ве Петир байрамына ики гүн галыпды. Ёлбашчы руханылар, Төврат мугаллымлары Исаны хиле билен тутуп, өлдүрмегин ёлуны агтарярдылар. ²Йөне велин бири-бирлерине: «Байрам гүнлеринде дэл, халк галмагал турзаймасын» дийишйәрдилер.

Бир аял Исаның башына яг гуйяр

(Матта 26:6-13; Ёханна 12:1-8)

³Иса Бейтанияда дери кеселли Симуның өйүнде сачак башында отырка,

^a 13:33 Кәбир голязмаларда дога-дилег эдиң диен сөзлер хем бар.

бир аял агзы япык чүйшеде гыммат-баха сап-арасса нарды алып гелди. Аял чүйшәнің дыкысыны ачып, ягы Онуң башына гуйды. ⁴Кәбирлери гахарланып, бири-бирлерине: «Нәме үчин бу яг исрип эдилди? ⁵Муны бир йыллык иш хақына ^a барабар пула сатып, гарыплара пайлап боларды ахыры» дийшип, аяла игендилер. ⁶Эмма Иса олара: «Начары өз гүнүне гоюң! Нәме үчин оны ынжадырсыңыз? Ол Мениң үчин ажайып иш этди. ⁷Гарыплар хемише сизиң яныңыздадыр, олар а ислән махалыңыз ягшылык эдип билерсиңиз, эмма Мен хемише яныңызда болмарын. ⁸Бу аял элинде барыны этди, ол бедениме атыр ыслы яг гуяп, Мени жайламага өңүнден тайярлады. ⁹Сизе догрусыны айдярын, Хош Хабар дүйнәнің ниресинде вагыз эдилсе, бу аялың эдени-де шол ерде ятланар» дийди.

Юдасың хайынлыгы

(Матта 26:14-16; Лука 22:3-6)

¹⁰Соңра Онкилерден Юдас Искариот диен бири Иса дөнүклик этмек үчин, ёлбашчы руханыларың янына гитди. ¹¹Олар муны эшидип бегендилер, оңа пул бермәге сөз бердилер. Ол Исаны олара табшырмак үчин, аматлы пурсат пейләп гезди.

Иса шәгиртлери билен Песах байрамыны беллейәр

(Матта 26:17-30;

Лука 22:7-23; Ёханна 13:21-30;

1 Коринтослылар 11:23-25)

¹²Песах жанлысының союлян гүни, ягны Петир байрамының илкинжи

гүни шәгиртлери Исадан: «Сениң үчин Песах нахарыны ниреде тайярламагымызы ислейәрсин?» дийип сорадылар. ¹³Иса шәгиртлериниң икисини ёллап, олара: «Шәхере барың, күйзе билен сув алып барян бир адама саташарсыңыз, шонуң ызына дүшүп гидиң. ¹⁴Ол нирә барып гирсе, шол өйүң эсине: „Мугаллым сенден шәгиртлерим билен Песах нахарыны иер ялы, Мениң мыхман отагым ниреде дийип сораяр“ дийиң. ¹⁵Ол хем ёкаркы гатда дүшелги, тайяр гиң бир отагы гөркезер. Шол ерде тайярлык гөрүң» дийди. ¹⁶Шәгиртлер ёла дүшүп, шәхере гитдилер ве әхли зады Исаның айдышы ялы тапып, Песах нахарыны тайярладылар. ¹⁷Агшам Иса Онкилер билен биле гелди. ¹⁸Сачак башында нахар ийип отыркалар, Ол: «Сизе догрусыны айдярын, сизден бири, Мениң билен нахар ийип отуран бириңиз Маңа хайынлык эдер» дийди. ¹⁹Олар хем тукатланып, ызлы-ызына Ондан: «Мен бир дөлми?» дийип сорамага башладылар. ²⁰Иса олара: «Ол Онкилерден бири, Мениң билен биле оқара чөрөк батырып отураның бири. ²¹Хава, Ынсан Оглы Өзи хақда язылышы ялы жан берер, эмма Ынсан Оглуна хайынлык эдениң халына вай! Ол адам энеден догулмадык болса, онуң үчин хас оңат боларды» дийди. ²²Нахарланып отыркалар, Иса элине чөрөк алып шүкүр этди ве оны дөвүп, шәгиртлерине берди-де: «Алың, бу Мениң беденимдир» дийди. ²³Онсоң шераплы кәсәни алып, шүкүр эдениңден соң, олара берди, хеммеси ондан

^a 14:5 **Бир йыллык иш хақына барабар пул** – грекче үч йүз динар. Бир динар бир гүнлүк иш хақына деңдир.

ичди. ²⁴Сонра Иса олара: «Бу Мениң көп адамлар үчин дөкүлйән эхт^а ганымдыр. ²⁵Сизе догрусыны айдярын: Худайың Шалыгында тэзесини ичжек гүнүме ченли шерабы гайтадан ичмерин» дийди. ²⁶Олар Худая өвги сеналарыны айданларындан соң, Зейтун дагына чыкдылар.

Иса Петрусың инкәр этжәкдигини айдяр

²⁷Иса шәгиртлерине: «Сизиң хеммәңиз Менден эл чекерсиңиз, себәби „Чопаны уарын, гоюнлар даргап гидер“ дийип язылгыдыр. ²⁸Эмма Мен диреленимден соң, сизден өң Желилә барарын» дийди. ²⁹Петрус Оңа: «Хеммелер Сенден йүз өвүрсе-де, мен бейле этмерин» дийди. ³⁰Иса оңа: «Саңа догрусыны айдярын: эдил шу гиже хораз ики гезек гыгырянча, сен Мени үч гезек инкәр эдерсиң» дийди. ³¹Эмма Петрус жаныгып: «Мен Сениң билен өлмели болсам-да, Сени асла инкәр этмерин» дийди. Шәгиртлерин хеммеси-де шейле дийдилер.

Гетсемани багында

(Матта 26:36-46; Лука 22:39-46)

³²Олар Гетсемани диен бир ере гелдилер. Иса шәгиртлерине: «Мен Худая дилег эдип гелйәнчәм, сиз шу ерде отурың» дийди. ³³Иса Петрусы, Якубы ве Ёханнаны янына алды. Иса ажы хасрат чекип, гайгыланмага башлады. ³⁴Олара: «Мениң жаным өлер ялы тукат. Сиз бу ерде галың ве оя болуң» дийди. ³⁵Иса бираз өңе

йөрәнден соң, ере йүзин дүшүп, шу айылганч пурсадың мүмкин болса, Өзүнден сова гечмегини дилег этди. ³⁶Ол: «Абба^б, Атам, Сен хемме зады башарярысың. Бу хасрат кәсесини Менден сова гечир, йөне Мениң ислегим дәл, Сениң ислегин амала ашсын» дийди. ³⁷Иса гайдып геленде, шәгиртлери уклап ятан экенлер. Иса Петруса: «Уклап ятырсыңмы? Бир сагат-да оя болуп билмединми? ³⁸Оя болуң, сынага дүшмез ялы дилег эдин. Рух гайратлыдыр, йөне беден эжиздир» дийди. ³⁹Иса ене гидип, шол өңки сөзлери айдып дилег этди. ⁴⁰Ызына гайдып геленде, шәгиртлери ене уклап ятан экенлер, себәби оларын гөзлери бүрлүп дурды. Олар Оңа нәме дийжеклерини билмедилер. ⁴¹Иса үчүнжи гезек гелип, олара: «Сиз хенизем уклап ятырсыңызмы? Дынжыңызы алярсыңызмы? Болды, пурсат гелди, Ынсан Оглы гүнәкәрлериң элине берилйәр. ⁴²Туруң, гиделиң. Анха, Маңа хайынлык эден голайлады» дийди.

Иса тутуляр

(Матта 26:47-56; Лука 22:47-53; Ёханна 18:3-12)

⁴³Иса хениз гепләп дурка, Онкилериң бири болан Юдас пейда болды. Онуң янында ёлбашчы руханылар, Төврат мугаллымлары ве яшулулар тарапындан иберилен гылычлы, таяклы бир мәхелле барды. ⁴⁴Иса хайынлык эден Юдас олар билен: «Мен ки ми өпсем, Иса Шолдур. Оны тутуң-да,

^а 14:24 *Әхт* – кәбир голязмаларда *тәзе Әхт*.

^б 14:36 *Абба* – арамейче бу сөз *Атам* диймеги анладяр.

гораг астында алып гидиң» дийип геплешипди. ⁴⁵Ол геле-гелмәне Исаның янына барды-да: «Мугаллым!» дийип, Оны өпди. ⁴⁶Онсоң адамлар Исаны тутуп, эле салдылар. ⁴⁷Исаның янында дуранларың бири гылыжыны сырып, баш руханының хызматкәрини уруп, онуң гулагыны кесди. ⁴⁸Иса олар: «Нәме үчин бир гозгалаңчының гаршысына чыкан ялы, Мени тутмак үчин гылычлы хем тажкы гелипсиңиз? ⁴⁹Хер гүн ыбадатханада араңызда болуп, адамлара өвредйәрдим, шонда Мени тутмандыңыз. Йөне, гой, Мукаддес Язгылар бержай болсун» дийди. ⁵⁰Шонда шәгиртлериң хеммеси Исаны ташлап гачып гитдилер. ⁵¹⁻⁵²Ялаңач беденини япынжа билен өртен бир яш йигит Исаның ызына дүшүп барярдды. Эсгерлер оны хем тутдулар, эмма ол япынжасыны ташлап, ялаңач халда олардан гачып гитди.

Иса межлесиң өнүнде

(*Матта 26:57-68; Лука 22:54,55,63-71; Ёханна 18:13,14,19-24*)

⁵³Исаны баш руханының янына гетирдилер. Әхли ёлбашчы руханылар, яшулулар ве Төврат мугаллымлары ол ере йыгнаныпдылар. ⁵⁴Петрус баш руханының ховлусына ченли гара гөрнүмден Исаның ызына дүшүп гитди. Ол хем сакчылар билен биле ховлуда ода чоюнып отырды. ⁵⁵Ёлбашчы руханылар ве ёкары межлис Иса өлүм жезасыны бермек үчин, Оңа гаршы субутнама агтардылар, йөне тапып билмедилер. ⁵⁶Көплер Оңа гаршы ялан шаятлык берселер-де, оларың шаятлыгы бир чыкмады. ⁵⁷Онсоң кәбирлери туруп, Оңа гаршы ялан шаятлык берип: ⁵⁸«Биз

Онуң: „Мен ынсан эли билен салнан шу ыбадатхананы йыкып, үч гүнүң ичинде эл билен салынмадык башга бир ыбадатхана саларын“ диенини эшитдик» дийдилер. ⁵⁹Барыбир, оларың шаятлыклары бир чыкмады. ⁶⁰Сонра баш руханы межлесиң ортасында еринден туруп, Исадан: «Сенде хич хили жогап ёкмы? Бу адамларың Саңа гаршы берйән шаятлыгына нәме диерсиң?» дийип сорады. ⁶¹Иса дымды, хич бир жогап бермеди. Баш руханы ене Ондан: «Шөхратлы Худайың Оглы – Месих Сенми?» дийип сорады. ⁶²Иса: «Мендириң! Сиз Ынсан Оглуның Гудратыгүйчлиниң сагында отураныны ве гөгүң булутларында гелйәнини гөрерсиңиз» дийди. ⁶³Баш руханы шонда якасыны йыртып: «Бизе башга шаятлык нәмә герек? ⁶⁴Онуң Худая дил етиренини өзүңиз эшитдиңиз ахырын. Нәме карара гелйәрсиңиз?» дийип сорады. Оларың бары Исаны өлүм жезасына лайык дийип хөкүм чыкардылар. ⁶⁵Кәбирлери Онуң үстүне түйкүрип башладылар, гөзлерини даңып, Оны юмруклап: «Велилик эт!» дийишйәрдилер. Сакчылар-да Оны араларына алып урдулар.

Петрус Исаны инкәр эдйәр

(*Матта 26:69-75; Лука 22:56-62; Ёханна 18:15-18,25-27*)

⁶⁶Петрус ховлының ашак тарапында дурка, баш руханының кенизлеринден бири гелди. ⁶⁷Ол чоюнып отуран Петрусы гөрөнде, оңа чиңерилди-де: «Сен хем шол насыралы Иса билендиң» дийди. ⁶⁸Эмма Петрус муны инкәр эдип: «Мен сениң нәме хакда геплейәниң билемогам, дүшүнемогам» дийди-де, ховлының дашына

чыкды. Шол вагт хем хораз гыгырды. ⁶⁹Кениз Петрусусы гөрөнде, янын дакылары: «Бу адам шоларың бири» дийип, ене-де айтды. ⁷⁰Эмма Петрус муны ене-де инкәр этди. Аз салымдан ол ерде дуранлар Петрусусы ене-де: «Хакыкатдан-да, сенем шоларың бири, себәби сен желилели» дийдилер. ⁷¹Эмма ол ант ичип: «Худай урсун! Сизиң айдян бу адамыңызы мен тамааярын» дийди. ⁷²Эдил шол вагт хораз икинжи гезек гыгырды. Петрус Исаңың өзүне: «Хораз ики гезек гыгырянча, сен Мени үч гезек инкәр эдерсиң» диен сөзлерини ятлап, мөңчүрип аглады.

15-нжи бап

Иса Пилатың өчүндө

(*Матта 27:1,2,11-14; Лука 23:1-5; Ёханна 18:28-38*)

¹Ир сәхер билен ёлбашчы руханылар, яшулулар, Төврат мугаллымлары ве тутуш межлис маслахат гечирип, Исаңы даңып, Пилата табшырдылар. ²Пилат Исадан: «Сен яхудыларың патышасымы?» дийип сорады. Иса: «Айдышың ялыдыр» дийип жогап берди. ³Ёлбашчы руханылар Оны көп затларда айыпладылар. ⁴Пилат ене-де Оңа: «Сен хич хили жогап бержек дөлми? Гөр, нәче затларда Сени айыплайарлар!» дийди. ⁵Эмма Иса башга хич хили жогап бермедди. Пилат гең галды.

Иса өлүмө хөкүм эдилйәр

(*Матта 27:15-26; Лука 23:13-25; Ёханна 18:39-19:16*)

⁶Пилат хер Песах байрамында халкың хайышы боюнча бир туссагы бошадярды. ⁷Питнеде адам өлдүрөн гоз-

галаңчылар билен биле туссаг эдилен Бараббас атлы бири барды. ⁸Халк Пилатың янына гелип, хемишекиси ялы, өзлери үчин бир туссагы бошатмагыны сорамага башлады. ⁹Онсон Пилат олар жогап берип: «Сизиң үчин яхудыларың патышасыны бошатмагымы ислейэрсинизми?» дийип сорады. ¹⁰Ол ёлбашчы руханыларың Исаны гөрипликден табшырандыкларыны билйәрди. ¹¹Эмма ёлбашчы руханылар Исаңың дерегине Бараббасы бошатмагыны талап эдиң дийип, халкы күшгүрдилер. ¹²Пилат ене олардан: «Онда мен сизиң яхудыларың патышасы диййән адамыңызы нәме эдейин?» дийип сорады. ¹³Олар болса: «Оны хача чүйле!» дийип гыгырышдылар. ¹⁴Пилат олардан: «Нәме үчин? Ол нәме яманлык этди?» дийип сорады. Эмма олар: «Оны хача чүйле!» дийип, хас бетер гыгырышдылар. ¹⁵Шонда Пилат халкы канагатландырмак карарына гелип, Бараббасы бошатды. Исаңы болса гамчыладып, хача чүйлемек үчин, эсгерлерин элине берди.

Эсгерлер Исаны масгаралаярлар

(*Матта 27:27-31; Ёханна 19:2,3*)

¹⁶Эсгерлер Исаны хөкүмет сарайына элтип, тутуш гошун топарларыны Онуң дашына үйшүрдилер. ¹⁷Онуң эгнине гырмызы дон, башына тикенден өрүлен тәч гейдирдилер. ¹⁸«Яшасын яхудыларың патышасы!» дийип, Оны гызгын гаршылан болдулар. ¹⁹Башына таяк билен урдулар, үстүне түйкүрдилер, өчүндө дыза чөкүп, Оңа сежде эден болдулар. ²⁰Оны масгараланларыңдан соң, гырмызы доны эгнинден чыкардылар-да, Өз эгин-эшигини гейдирип, хача чүйлемөгө әкитдилер.

Иса хача чүйленйәр

(Матта 27:32-44; Лука 23:26-43;
 Ёханна 19:17-27)

²¹Шол вагт киринейли Симун атлы бир адам экин мейданындан гелйәрди. Ол Исгендер билен Руфусың какасыды. Эсгерлер оны тутуп, Исаның хачыны гөтермәге межбур этдилер. ²²Олар Исаны Голгота (бу «Келлечанак депеси» диймеги анладяр) диен ере элтдилер. ²³Онсоң олар Исаның агырыларыны кемелтмек үчин, Оңа мүр гарылан шерап хөдүрледилер, эмма Ол ичмеди. ²⁴Соңра Оны хача чүйледилер. Киме нәме дүшеркә дийип бже атышып, Онуң эгин-эшигини өзара пайлашдылар. ²⁵Оны хача чүйләнлеринде, ир сагат докузды. ²⁶Депесиндәки этмиш язгысында болса: «ЯХУДЫЛАРЫҢ ПАТЫШАСЫ» дийип язылгыды. ²⁷Иса билен биле ики гаракчыны хем хача чүйледилер. Оларың бири Исаның саг тарапында, бейлекиси чеп тарапындады. ^a ²⁹Гечип барянар башларыны яйкап, Исаны янсылайрдылар. Олар: «Пәхей-де велин, Сен ыбадатхананы йыкып, үч гүнде салжакдың-а. ³⁰Инди хачдан ашак дүш-де, Өзүңи халас эт!» диййәрдилер. ³¹Ёлбашчы руханылар билен Төврат мугалымлары-да Исаны хут шунуң ялы масгаралап, бири-бирлерине: «Өзгелери халас этди, эмма Өзүңи халас эдип биленок. ³²Ысрайылың Патышасы Месих, гой, хәзириң өзүнде

хачдан ашак дүшсүн, биз хем муны гөрүп иман эдели» диййәрдилер. Иса билен хача чүйлененлерде Оңа сөгйәрдилер.

Исаның өлүми

(Матта 27:45-56; Лука 23:44-49;
 Ёханна 19:28-30)

³³Гүнортан он икиден өйлән сагат үче ченли тутуш юрды гараңкылык гаплап алды. ³⁴Өйлән сагат үчде Иса гаты сес билен гыгырып: «Элохи, Элохи! Лема сабактани?», ягны: «Худайым, Худайым! Нәме үчин Мени терк этдиң?» дийди. ³⁵Ол ерде дуранларың кәбирлери муны эшиденлеринде: «Середин, Ол Ылясы чагыряр» дийдилер. ³⁶Бир адам ылгап барып, бир эсгини сиркә батырды. Оны бир таягың ужуна дакып, Иса ичиржек болуп узатды-да: «Ханы, гөрелин! Ыляс гелип, Оны ашак дүшүрмикә?» дийди. ³⁷Эмма Иса гаты гыгырып жан берди. ³⁸Шол вагт ыбадатхананың тутусы ёкардан ашаклыгына йыртылып, икә бөлүнди. ³⁹Исаның гаршысында дуран йүзбашы Онуң шейле жан беренини гөрөнде: «Бу адам, хакыкатдан хем Худайың Оглы экен» дийди. ⁴⁰Ол ерде узакдан сөредешип дуран аяллар хем барды. Магдалалы Меръем, Ёсе билен кичи Якубың әжеси Меръем ве Саломе дагы хем оларың арасындады. ⁴¹Булар Иса Желиледекә ызына дүшүп, Оңа хызмат эдипдилер. Ол ерде Иса билен Иерусалиме гелен башга-да көп аяллар барды.

^a **15:27** Кәбир голязмаларда 28-нжи аят душ гелйәр: *Шейлелик билен «Ол азыклылар билен бир сайылды» диен Мукаддес Язгы бержәй болды.*

Иса жайланяр

(Матта 27:57-61; Лука 23:50-56;
Ёханна 19:38-42)

⁴²Ол гүн Тайярлык гүнүди, ягны Сабадын өң янындакы гүнди. Агшам ⁴³межлисиң сыланян агзасы, Худайың Шалыгына умыт билен гараш-ян ариматиялы Юсуп гелди. Ол йүрегине даш баглап, Пилатың янына барды ве ондан Исаның жеседини диледи. ⁴⁴Пилат Исаның зыйэм өлендигине гең галды, йүзбашыны чагырып: «Өленине көп вагт болдумы?» дийип сорады. ⁴⁵Муны йүзбашыдан аныкландан соң, жеседи Юсуба берди. ⁴⁶Юсуп хем кепенлик мата сатын алды, жеседи ашак дүшүрип, кепене долады-да, гаяда оюлан бир мазарда жайлады. Соңра ол мазарың агзына бир даш тогалап гетирип гойды. ⁴⁷Магдалалы Меръем билен Ёсөниң эжеси Меръем Исаның ниреде жайланандыгыны гөрдүлөр.

16-нжы бап

Иса дирелйэр

(Матта 28:1-8; Лука 24:1-12;
Ёханна 20:1-10)

¹Сабат гүни тамамланансоң, гич өйлөн магдалалы Меръем, Якубың эжеси Меръем ве Саломе дагы гидип, Исаның жеседине чалмак үчин якымлы ыслы затлар сатын алдылар. ²Хепдэниң биринжи гүни ^a олар гүн доганда, мазарың башына гелдилер. ³Олар бири-бирлерине: «Мазарың агзындан дашы бизе ким айрып береркэ?» дийишйэрдилер. ⁴Башларыны галдырып середенлеринде, дашың

бир чете тогаланандыгыны гөрдүлөр. Даш гаты улуды. ⁵Мазара гиренлеринде болса, саг тарапта ак лыбас гейнен бир яш йигидиң отурандыгыны гөрүп геңиргенишдилер. ⁶Ол булара: «Геңиргенмэң! Сиз хача чүйленен насыралы Исаны гөзлейэрсиниз. Иса дирелди! Ол бу ерде ёк. Ине, Онуң жесединиң гойлан ери. ⁷Инди болса барың-да, Онуң шэгиртлерине ве Петруса: „Иса сизден өң Желлилэ баряр, Өзүниң сизе айдышы ялы, Оны шол ерде гөрерсиңиз“ дийиң» дийди. ⁸Аяллар мазардан чыкып гачдылар. Олары сандырама хем алжыраңнылык гаплап алыпды. Олар горкуларындан яңа хич киме хич зат айтмадылар.

Иса шэгиртлерине гөрүнйэр

(Матта 28:9,10; Ёханна 20:11-18;
Лука 24:13-35)

⁹Иса хепдэниң биринжи гүни ир билен дирелди. Ол илки билен магдалалы Меръеме гөрүнди. Иса онуң ичинден еди арвах-жыны ковуп чыкарыпды. ¹⁰Меръем гидип, муны Иса билен болан, инди болса Оңа яс тутуп, аглашып отуран шэгиртлерине хабар берди. ¹¹Эмма олар Исаның диридигини ве Меръеме гөрнөндигини эшиденлеринде, муңа ынанмадылар. ¹²Шондан соң Иса оба тарап барян ики шэгирдине башга кешпде гөрүнди. ¹³Ол икиси хем ызларына өврүлип, муны бейлекилере хабар бердилер, эмма олар булара-да ынанмадылар. ¹⁴Соңра Иса сачак башында отуран Онбирлеринг өзлерине гөрүнүп, имансыздыклары, йүреклериниң текепбирдиги үчин олара кээди.

^a 16:2 *Хепдэниң биринжи гүни* – бу еврейлеринг сененамасы боюнча екшенбе гүнүдир.

Себэби олар Онуң дирелендигини гө-
рен адамлара ынанмандылар.

***Иса шәгиртлерини бүтин дүнийә
ёллаяр***

(Матта 28:16-20; Лука 24:36-53;

Ёханна 20:19-23; Ресул 1:6-11)

¹⁵Иса шәгиртлерине шейле дий-
ди: «Бүтин дүнийә айланың-да, Хош
Хабары хемме адамлара вагыз эдин.

¹⁶Иман эдип чүмдүрилен халас бо-
лар, йөне иман этмедиге хөкүм эди-
лер. ¹⁷Иман эдйәнлер шу алапатлары

гөркезерлер: Мениң адым билен ар-
вах-жынлары ковуп чыкарарлар, тәзе
диллерде гепләрлер. ¹⁸Эллери билен
йылан тутсалар-да, зәхер ичселер-де,
олара зепер етмез. Эллерини хассала-
рың башына гоярлар, олар хем сага-
лар». ¹⁹Реб Иса олара булары гүррүң
беренинден соң, гөгө алынды ве Ху-
дайың сагында отурды. ²⁰Онсоң шә-
гиртлер гидип, Хош Хабары хемме
ерде вагыз этдилер. Реб олар билен
ишләп, амала ашян гудратлы алапат-
лар аркалы Өз сөзүни тассыкляярды.

